

НАЛ И ДАМАЯНТИ

НАЛОПАКХЙАНА ПАРВА

Сказание за Нал

Махабхарата, Книга Трета, гл.52-79, шлоки 2073-3099

(по руския превод на Смирнов; консултации с английския превод на Гангули)

Глава 1

Брихадашва рече:

1. Живееше цар на име Нал, син на Вирасена. Бе силен и красив, изпълнен с жадувани достойнства, ездач умел,
2. като цар на небесните богове, най-пръв измежду земните владетели, той сияеше високо над всички, славен като слънце.
3. Храбър воин, владетел на Нишадците благочестив, грижлив към брамините, познавач на Ведите, пълководец изкусен и честен, обичащ играта на зарове,
4. прекрасен, с благородна душа и сдържани чувства, желан от жените, точен стрелец и закрилник на всички, по облик подобен на Ману.
5. А всред видарбхийците живееше смелият цар Бхима, славен воин, благоразположен към поданиците си, но бездетен.
6. Жадуващ потомство, с целенасочен ум той поемаше тежки обети. Веднъж при него дойде брамин-мъдрец, на име Дамана, о Бхарата.
7. Копнеещият за потомък Бхима, добре познаващ дхарма, заедно със своята царица с почит приеха сияйния риши.
8. А Дамана, доволен от приема, им дари желания дар: дъщеря с неизказана красота и трима сина благородни и славни.

9. Нарекоха ги Дама, Данта, Дамана и прекрасната Дамаянти. Юношите бяха пълни с достойнства, страховити и смели,
10. а тънкостаната Дамаянти с красотата, с изяществото си, със сиянието, щастието и нежността си, бе прославена всред всички народи.
11. Когато стана девойка, стотици прислужнички с красиви одежди я окръжаваха като апсарите – Шачи.
12. С богата, разкошна премяна дъщерята на Бхима се отличаваше всред приятелките си с блясък, подобен на мълния сред облаци.
13. Като дългооката Шри, девица с красота неопетнена, сред богините и якшите по красота нямаше равна на нея.
14. А сред людете никога подобна девойка не беше ни виждана, ни чувана, прекрасна като богиня, напиваща с радост сърцата.
15. Нал бе като тигър сред бойците, несравним на земята; като въплъщение на Кандарпа живееше красавецът в своето царство.
16. Хвалеха го пред девицата всички с възхита, а пред Нишадхеца славеха отново и отново Дамаянти.
17. Слушайки, те се влюбиха без да са се видели и влечението им един към друг нарастваше все повече и повече, о Каунтейа.
18. Изнемощял да удържа страстта в сърцето си, Нал се криеше в усамотените гори и градини край двореца.
19. Там веднъж видя ято златопери лебеди. Той улови една от птиците, заплетена в хрусталака
20. и тогава лебедът му промълви разумно: „Ще ти потрябвам, не заслужавам да ме убиеш, царю!
21. Нишадхецо, така ще разкажа за теб на Дамаянти, че тя няма и да помисли за друг.”
22. Проумявайки словата на лебеда, царят го пусна; и политайки, птиците се устремиха към видарбхийската земя.
23. Достигайки столицата на Видарбха, те кацнаха край Дамаянти, загледана възхитена в ятото лебеди.
24. Любувайки се на красотата им с тълпа свои дружки, тя весело подгони лекокрилите птици,
25. но лебедите се разлетяха из прекрасната градина, а девойките се втурнаха навсякъде да ги преследват.

26. И тъкмо преди Дамаянти да улови своя лебед, отвеждайки я в закътано място, той ѝ промълви с човешки слова:
27. „Дамаянти, има цар сред нишадхците на име Нал, като Ашвините прекрасен, несравним сред хората!
28. О, нежнолика, ако му станеш жена, ти най-красива, най-тънкоснага сред девойките, няма да е била напразна прелестта ти.
29. Виждал съм много богове, гандхарви, хора, ракшаси и наги, но равен на него досега не съм срещал!
30. Ти си скъпоценност сред жените, а Нал – украшение сред мъжете. Съюзът на превъзходната с превъзходния ще бъде прекрасен.”
31. Чувайки думите му, о господарю на хората, Дамаянти запита лебеда: „Казвал ли си това и на Нал?”
32. „Ще му кажа” – промълви на Видарбхийката птицата и завръщайки се в нишадхските земи, на Нал всичко разказа.

Глава 2

Брихадашва каза:

1. След думите на лебеда, о Бхарата, Дамаянти не беше на себе си. По Нал закопня,
2. отдадена на мъчителни мисли посърна, отслабна, затъгува в въздишки тежки и дълбоки.
3. На вид безумна, замислено загледана в небето, тя внезапно бледнееше, терзана от любовни мисли.
4. Не намираше наслада ни в сън, ни в храна, ни в ложе; денем и нощем безсънна, в ридания мълвеше: „О, моя мъка!”
5. По тези признаци познаха болестта приятелките ѝ и на царя на Видарбха съобщиха, Бхарата,
6. че Дамаянти не е на себе си. Изслушвайки вестта от притичалите дружки, могъщият цар Бхима, господарю на земята,
7. разбра, че нещо важно става с детето му: „Каква е причината дъщеря ми да линее?”

8. Разбирайки, че щерка му е станала девойка, закрилникът на земята реши: време е Дамянти да си избере жених по сърце.
9. И обяви Видарбхиецът, собирайки земните владетели: „Воини, идвайте на сгледа!”
10. Научавайки, че Дамаяни си избира мъж, всички царе заприиждаха при Бхима след неговия призив.
11. Земята се изпълни с рева на слонове, с цвиленето на коне и с грохота на колесници – шестваха пременени войски, с украшения и венци.
12. Според закона дългоръкият Бхима посрещна царете; гостуваха му те всред великолепието и почести.
13. По същото време двамата най-велики мъдреци, пътувайки по небесата, отбиха се в царството на Индра –
14. съблюдаващите велики обети махатми, сияйните и всезнайни Нарада и Парвата встъпиха достопочтено в обителта на господаря на безсмъртните.
15. С почит и приветствия им пожела Магхава вечен мир и осведоми се за здравето им, о раджа.

Нарада рече:

16. Повелителю Боже, здрави сме ний, двата скитника, здрави са и всички царе людски!

Брихадасва рече:

17. Изслушвайки словата на Нарада, запитва убиецът на Бала и Врита: „А къде са закрилниците на народите, познаващи законите, не щадящи живота си в битка,
18. онези, които носят оръжие и в смъртния си час не обръщат тила си? За тях е този свят нетленен и моята крава на желанията Камадхук.
19. Къде са воините, къде са кшатриите? Не виждам да идват царете, моите скъпи гости.”
20. Запитан тъй от Шакра, риши Нарада отвърна: „Научи от мен, Магхава, защо не виждаш царете:
21. щерката на видарбхийския раджа, дивната Дамаянти, надминаваща по хубост всички земни жени
22. скоро ще си избере мъж, о Шакра; затова царете и принцовете отвсякъде там се събират.
23. Всички земни владетели жадуват за тази перла, бленуват я страстно, знай това, о убицецо на Бала и Врита.”

- 24 Докато Нарада говореше, при господаря на боговете се сбраха Агни и най-добрите сред безсмъртните – пазителите на света;
- 25 С възторжено внимание изслушаха те думите на мъдреца. „Ние също отиваме!“ – рекоха.
- 26 А после с колесници и свити всички поеха, махараджа, към видарбхийската земя, където се бяха сбрали владетелите на народите.
- 27 Благородният Нал също, разбрал, че се сбират раджите, Каунтея, радостно поенатам със сърце, предано на Дамаянти.
- 28 Тогава по пътя в сред земните равнини боговете зърнаха Нал и видяха им се той по красота подобен на Манмантху (богът на Любовта).
- 29 Съзерцавайки сияйния му слънчев лик, закрилниците на света спряха насред пътя си, забравили целта си, от красотата му запленени.
- 30 Небесните владетели спуснаха на земята колесниците си и казаха на Нал, о раджа:
- 31 „Чуй Нал, владетелю на нишадхците, ти си верен на истината, стори ни милост, бъди наш вестоносец, преславни воини!“

Глава 3

Брихадашва рече:

1. Така заповядаха те. „Ще го направя!“ – отвърна им Нал, о Бхарата, и с допрени длани ги запита:
2. „Кои сте вие, господари? Чий желан вестоносец ще бъде? Кажете, какво трябва да сторя за вас?“
3. Изслушвайки думите на Нишадхеца, Магхава рече: „Знай, че ние сме безсмъртните богове и идваме заради Дамаянти;
4. аз съм Индра; ето го Агни; ето Варуна, владетелят на водите; а този е Яма, който довежда в смъртта телата людски.
5. Ти трябва да известиш Дамаянти, че идем, царю: „Начело с Индра, тук за закрилниците на света и искат да те видят!
6. Теб искат – Шакра, Агни, Варуна и Яма; всред тези богове един избери си за мъж!“

7. Като чу думите на Индра, Нишадхецът отвърна с допрени длани: „Благоволете да не изпращате мене, устремен съм към същата цел;
8. как би могъл разумен мъж, който сам е влюбен, да каже на жена такива думи за друг? Смилете се, велики владетели!”

Боговете рекоха:

9. Ти каза: „Ще го направя!” Вече обеща, Нишадхецо. Как така сега се отричаш? Тръгвай без да се бавиш!”

Брихадашва рече:

10. Изслушвайки ги, Нишадхецът отново се обърна към боговете: „Палатът се пази отвсякъде; как бих могъл да се надявам да проникна вътре?”
11. „Ще проникнеш” – отвърна поддръжникът на света Шакра. С въздишка: „Тъй да бъде” Нал потегли към двореца на Дамаянти.
12. Там, обкръжена от приятелките си, той видя Видарбхийката, по красота и благодат най-прекрасната девойка на света, сияйна,
13. с нежни ръце, с изящни нозе, с очи-извори и строен стан, със светлината си затъмняваща блясъка на пълната луна.
14. С омаята на нежно-усмихнатите си устни все по-силно разгоря тя страстта му, но в стремеж да изпълни правдата, съдържа той желанието си.
15. Зървайки Нишадхеца, девойките – уплашени и объркани – наскочаха в тревога, възхитени от красотата му.
16. Любувайки се на Нал, те не смееха да го заговорят, само наум си шептяха възторгнати:
17. „Как е красив! Как сияен! Каква снага, какъв облик, какво благородство! Кой е той – бог или якша, или може би гандхарва?”
18. Но нямаха сили да му промълвят и дума; изумени от красотата му, мълчаха прекрасните.
19. Тогава, на усмивката му отвръщайки с усмивка, възхитената Дамаянти първа към Нал се обърна:
20. „Кой си ти, тъй пленителен, който разпалваш любовта ми? Ти влезе, сякаш си безсмъртен; всичко искам да зная за теб, воине!
21. Как успя да проникнеш тук? Как никой не те забеляза? Палатът ми е пазен строго по заповед на царя.”
22. Запитан така от Видарбхийката, Нал ѝ отвърна: „Знай, че аз съм Нал, прекрасна, и съм тук като вестоносец на боговете;

- 23 Боговете те искат за жена: Шакра, Агни, Варуна и Яма. Един от тях избери си за мъж, красавице.
- 24 Закрилян от силата им, аз проникнах тук незабелязан: докато влизах никой не ме съзря, нито спря.
- 25 Ето с такава цел, блажена, ме пратиха боговете; след като знаеш вече всичко, прекрасна, реши както искаш!”

Глава 4

Брихадашва рече:

1. Въздавайки слава на боговете, тя с усмивка отвърна на Нал: „Царю, обичай ме, вземи ме благосклонно за своя съпруга и кажи що да сторя за тебе?”
2. И аз и всичко, което притежавам, сме твои. Аз ти принадлежа; дари ми любовта си с цялата й вяра, благородни!
3. Думите на лебеда ме изгарят, раджа; всички тези царе свиках тук само заради тебе!
4. Отхвърлиш ли ме, аз която те обожавам, любими, ще посегна към отрова, към огън, към вода, към въже заради тебе!”
5. Чувайки думите на Видарбхийката, Нал ѝ отвърна: „Пред теб са поддръжниците на света, а ти избираш човек – защо?”
6. Аз не съм достоен дори да получа прахта от нозете на тези великодушни владетели, творци и пазители на света; обърни към тях мислите си.
7. Смъртният, който стори нещо негодно на боговете, заслужава смърт. Спаси ме, дивна, нежна, избери си някой превъзходен бог!
8. В незапрашени одежди, с небесна корона, цяла в скъпи укашения, достойна за боговете, с тях ще бъдеш блажена.
9. Сътворявайки земята, отново я поглъща вкусващият жертвите Агни – коя жена не би го избрала?
10. Всички същества треперят в страх пред скиптъра на Яма, всички почитат Дхарма – коя жена не би го избрала?
11. Велик и праведен е Индра, укротителят на дайтите и данавите, повелителят на боговете – коя жена не би го избрала?

12. Или ако сърцето ти избира Варуна, не се колебай; вземи спокойно, с ясен ум един от закрилниците на света, послушай приятелския ми съвет!”
13. Така ѝ говореше Нишадхеца; но Дамаянти с очи пълни със скръбни сълзи му рече:
14. „Покланяйки се на всички богове, владетелю земен, въпреки всичко тебе избирам. Истината ти казах!”
15. С допрени длани, раджата отвърна на разтрепераната Дамаянти: „Как мога да говоря за себе си, прекрасна моя, след като съм пратеник?”
16. Как бих могъл след като съм дал дума – и то на боговете-владетели – уж за чужда мисия, да действам в своя полза?
17. Така изисква законът; после, ако се стигне до мен, ще се погрижа за себе си; така е редно да се постъпва, блажена.”
18. Ясноликата Дамаянти, с глас задавен от сълзи, бавно промълви на Нал:
19. „Виждам сигурен начин, господарю на воините; чрез него, раджа, върху теб няма да падне грях:
20. ти, най-добри сред бойците, и боговете водени от Индра, всички ще дойдете на моята сгледа.
21. Пред лицето на поддръжниците на света, аз ще избира тебе, владетелю на народа тигроподобен; така няма да имаш грях.”
22. Царственият Нал, приемайки думите на Видарбхийката, се върна там, дето бяха сбрани боговете.
23. Виждайки го да се приближава, владетелите-закрилници на света го заразпитваха какво се е случило:
24. „Царю, видя ли лъчезарната? Земни владетелю, какво отвърна Дамаянти? Разкажи подробно всичко!”

Нал рече:

25. Изпратен от вас, аз проникнах в двореца на Дамаянти през голямата порта, пазена от бдителни стражи.
26. Докато минавах, закрилян от вашата сила, никой не ме забеляза, само принцесата.
27. Видях приятелките ѝ, те също ме съзряха; о господари на боговете, те бяха поразени от изненада.
28. Разказах на лъчистооката за вас, превъзходните богове, а тя, безразсъдната, пожела да избере мене.

29. Ето какво отвърна девойката: „Нека дойдат боговете – а с тях и ти,
тигроподобни – на сгледата!
30. Пред ликовете им небесни теб ще избира, Нишадхецо; ти няма да имаш вина за
това, дългоръки.” Тъй рече.
31. Премъдри, разказах ви всичко докрай как се случи. Нека чуя решението ви,
светозарни владетели!”

Глава 5

Брихадашва рече:

1. Избирайки чист лунен ден, благоприятен час и миг, цар Бхима призова царете на
сгледа.
2. Узнавайки това владетелите земни, измъчвани от страст, побързаха да се сберат,
нетърпеливи да получат Дамаянти.
3. През блестяща арка със златисти колони раджите влязоха в амфитеатъра и се
качиха на подиума – както огромните лъвове се възкачват на хълм.
4. И на различни тронове се разположиха владетелите людски, украсени с
благоуханни венци, обкичени с обеци драгоценни.
5. Мощните им ръце приличаха на железни резета; превъзходни, учтиви, подобни
на петглави змейове бяха раджите,
6. пленителни, дългокоси, с носове, очи и вежди прекрасни; лицата на воините
сияеха като звезди на небето.
7. Всред това сборище на царете, подобни на наги в подземен град, пълно с
тигроподобни мъже като кутловина гъмжаща от тигри,
8. влезе ясноликата Дамаянти, на арената стъпи, открадвайки с блясъка си сърцата
и очите на владетелите.
9. Устремените взорове на великодушните раджи сякаш бяха приковани в снагата
й, застинали неподвижно.
10. Когато съобщаваха имената на царете, Бхарата, дъщерята на Бхима видя там пет
еднакви мъже,
11. неразлично-подобни, с прекрасни лица; всред тях смутената Видарбхийка не
можа да познае кой е Нал.

12. Когато и от тях да погледнеш, него мислеше за Нал.
13. С потънал в размисли ум, девойката разсъждаваше: „Как да разпозная боговете? Как да отлича кой е Нал?”
14. В такава тревога Видарбхийката, тежко скърбяща, Бхарата, се стараше да различи познатите знаци на боговете.
15. „Чувала съм за знаците божии от старците, но сега не ги виждам у никого от тях.”
16. Дълго се съмняваше тя, размисляйки отново и отново и най-сетне се реши да прибегне до закрилата на боговете.
17. Със слова и сърце извършвайки поклонение, с допрени длани, разтреперана, тя промълви на боговете:
18. „Още когато чух думите на лебеда, аз избрах за мъж Нишадхеца; Богове, по силата на тази истина, нека той да ми бъде показан!
19. За да не извърша измяна ни с мисъл, ни с дума, премъдри, по силата на тази истина нека той да ми бъде показан!
20. Владетелят на Нишадхците ми е предназначен от боговете за съпруг! Богове, по силата на тази истина нека той да ми бъде показан!
21. Аз дадох обет да получа благосклонността на Нал; по силата на тази истина нека той да ми бъде показан!
22. Приемете собствените си образи, господари, закрилници световни, за да мога да разпозная Пуняшлока, владетелят на народите!”
23. Удовлетворени от жалните молитви на Дамаянти, от твърдата ѝ решимост и истинност, от пламенната ѝ влюбеност в Нал,
24. от предаността, чистотата на сърцето, на ума ѝ, от страстта ѝ по Нишадхеца, боговете изпълниха молбата ѝ и показаха своите знаци.
25. Тя позна кои бяха премъдрите: те не бяха потни, нито прашни, клепачите им не мигаха, венците им бяха свежи и стояха без да докосват земята.
26. Нал хвърляше сянка, венецът му беше повяхнал, цял бе покрит в пот и прах. Мигаше и на земята стоеше.
27. Отличила Пуняшлока всред боговете, Бхарата, Нишадхеца по закона избра дъщерята на Бхима, о Пандава.
28. Крайчеца на одеждата му срамежливо улови голямооката девойка и на раменете му хвърли изящния си гирлянд от цветя.

29. Ето как несравнимата прекраснолика Дамаянти избра съпруга си. „Как? Какво? О! Уви!“ – внезапно екнаха виковете на царете.
30. Боговете, великите риши викаха: „Браво! Браво!“, Бхарата. Чуваха се одобрителни възгласи, възторжени възхвали за цар Нал.
31. А синът на цар Вирасена, със щастлива душа, о Каурава, утеши широкобедрата Дамаянти:
32. „Прекрасна, пред боговете ти избра мен, човека. Знай, аз съм твой мъж, зарадван от твоите думи.
33. Ще бъда с теб, ще бъда твой и само твой докато в тялото ми има дихание, истината ти казвам, ясно-усмихната девойко.“
34. С такива думи зарадва той Дамаянти; със сплетени ръце те се гледаха един-друг екстазно и поглеждайки боговете начело с Агни, мислено се предадоха на закрилата им.
35. След избирането на Нишадхеца, светлите пазители на света, с радостни сърца осем дара на Нал обещаха:
36. Шакра му дари ясновидство при изпълнението на жертвоприношения; и още небивала бързина и попътен късмет;
37. Агни даде на Нишадхеца силата да извиква огън по желание; както и селенията, в които той сам сияе му даде .
38. Яма му даде дара да пригатвя вкусна храна, и непоколебима твърдост в изпълнението на дълга; владетелят на водите Варуна му дари силата да извиква където си иска вода;
39. и аромата на свежи гирлянди; две деца им дариха боговете. И след това отпътуваха за небесата.
40. С възторг владетелите земни съзерцаваха Дамаянти и съпруга ѝ и радостни поеха обратния път.
41. След заминаването на царете великодушният Бхима доволен устрои за Дамаянти и Нал сватбен пир.
42. След като прекара там колкото искаше, най-добрият сред нишадхците замина с разрешението на Бхима за своя град.
43. Получил жена като перла, славният цар с нея вкуси наслади като Индра със Шачи.
44. Преливащият от щастие раджа слънцесияен усили верността на народа си, управлявайки го справедливо.

45. Той извърши ашвамедха като синът на Нахуши Яяти, и много други дела и жертви.
46. Всред сенките на гори и градини Нал и Дамаянти вкусаха блаженство, сякаш бяха безсмъртни.
47. Благородният Нал роди от жена си Дамаянти момченце Индрасен и момиченце Индрасена.
48. И тъй този цар, изпълняващ жертви и вкусащ наслади, управляваше изобилната земя, о господарю на народите.

Глава 6

Брихадашва рече:

1. След като дъщерята на Бхима избра Нишадхеца, пресветлите закрилници на света срещнаха на обратния път идващите Двапара и Кали.
2. Като ги видя, убиецът на Бала и Випра запита: „Кажете, Кали, накъде сте тръгнали с Двапара?“
3. Кали отвърна на Шакра: „На сгледата на Дамаянти; щом пристигна ще я накарам да избере мен, мисълта ми е устремена към нея!“
4. Шакра отвърна с усмивка: „Свършен е вече избора – в наше присъствие тя избра Нал за съпруг.“
5. Узнавайки това от Шакра, Кали, най-подлият сред небесните жители, пламна от гняв; той промълви следните думи:
6. „Предпочела е смъртен пред боговете! Избрала е него за съпруг! За това я чака справедливо нелека съдба!“
7. На тези думи на Кали възразиха боговете: „С наше разрешение избра Нишадхеца Дамаянти.“
8. А и коя жена не би избрала Нал, изпълненият с всички достойнства? Той познава прекрасно законите, вещ е във всички обряди,
9. знае четирите Веди, чете всичките пет Акхйани, в дома му боговете неспирно вкуват свети жертви;
10. живеейки в ненасилие, праведен, спазващ обетите си, разумен, щедър, търпелив, чист, правдив и омиротворен -

11. във всичко това е твърдоустановен тигроподобният раджа. Кали, който прокълне богоподобния Нал -
12. такъв безумец сам себе си проклина, сам себе си погубва. Който прокълне Нал, изпълненият с толкова достойнства -
13. пропада в най-дивата и бездънна урва на мъчителния ад!” Казвайки това на Двапара и Кали, боговете се възнесоха на небесата.
14. Само щом те се отдалечиха, Кали рече на Двапара: „Неспособен съм да сдържа гнева си, ще се вселя в Нал, Двапара;
15. Ще го прокудя от царството му, няма да се наслаждава той повече с Бхайми! Помогни ми – всели се в заровете, Двапара!”

Глава 7

Брихадашва рече:

1. Направил тази уговорка с Двапара, Кали пристигна там, дето живееше владателят на нишадхците.
2. Изчаквайки удобен случай, дълго той живя в нишадхското царство; чак след дванайсет години намери пролука:
3. Веднъж, отвръщайки на зова на природата, Нал опръска нозете си; и без да ги измие прочете вечерните си мантри; използвайки това прегрешение Кали
4. проникна в личността му, обсеби го; и отиде при Пушкара и му рече: „Иди да играеш на зарове с Нал!
5. Ще спечелиш играта, аз ще ти помагам. Победиш ли Нал – ще получиш нишадхското царство.”
6. Послушвайки Кали, Пушкара отиде при Нал; Двапара също бе там, превръщайки се в зар.
7. Изправяйки се пред войнствения Нал, Пушкара – убиецът на врагове – заговори на брат си: „Да поиграем двамата на зарове!” неспирно повтаряше.
8. Мъдрият Нал не желаше да приеме, но предизвикан в присъствието на Видарбхийката реши че е дошло време за игра.
9. Кали го увлече в играта – златни съкровища, сребърни прибори, колесници и дрехи; Нал губеше всичко...

10. Приятелите му не успяваха да удържат обезумелия Нишадхец, владетелят на народа.
11. Стекоха се гражданите, начело със съветниците, Бхарата, да придумат полуделия цар.
12. Тогава, обръщйки се към Дамаянти, колесничарят Варшнея й рече: „Гражданите се сбират пред портите, царице!
13. Възвестете Нишадхеца, че народът го чака, опасявайки се от беда и нарушение на закона.”
14. Тогава Бхайми, с глас задавен от сълзи, почти обезумяла от мъка, продума на Нишадхеца със сърце, потънало в скръб:
15. „Царю, народът те чака на портите, желае да те види; там са и всички съветници; дошли са от вяност към теб, раджа. Благоволи да ги приемеш!” – повтаряше тя отново и отново.
16. Но Нал не отвърна нито дума ни на скръбните слова, ни на нежните погледи на лъчистооката; бе обсебен от Кали.
17. Сбирайки съветниците, гражданите решиха: „Това не е той!” и поразени от срам и печал се завърнаха по домовете си.
18. Тъй играта на Нал и Пушकारа продължи много месеци, о Юдхищхира, докато не загуби Нишадхеца всичко.

Глава 8

Брихадашва рече:

1. Тогава разумната Дамаянти, виждайки че добродетелният владетел на народа, без да е безумен губи в играта разсъдък,
2. поразена от мъка и страх, господарю, реши че с царят се случва нещо сериозно и че той се нуждае от грижи;
3. Тревожна за благото му и боейки се от грях, разбирайки най-сетне, че Нал проиграва цялото богатство, тя рече
4. на дойката Брихатсена, достойната своя прислужница, веща във всичко, предана, добра и сладкодумна:
5. „Иди, Брихатсена, събери съветниците от името на Нал; узнай какво ни е взето и какво ни остана?”

6. Съветниците, явявайки се на заповеда на Нал, рекоха: „Нека бъде решена частта ни” и се събраха при него.
7. Дъщерята на Бхима го извести за второ стичане на народа, но той не ги прие, не я послуша.
8. Виждайки, че мъжът ѝ не чува думите ѝ, Дамаянти се върна засрамена в покоите си.
9. И когато се убеди, че заровете съвсем са изменили на Пуняшлока и че е останал без никакво богатство, тя отново рече на дойката :
10. „Иди, Брихатсена, при колесничаря Варшнея от името на Нал и го доведи; чака ни работа!”
11. Брихатсена, чувайки думите на Дамаянти, бързо заповяда на доверени слуги да доведат колесничаря.
12. Тогава Бхайми рече на Варшнея с ласкав и нежен глас, отчитайки мястото и времето:
13. „Ти знаеш, как раджата винаги е разчитал на теб. Притечи се на помощ на постигнатата от беда!
14. Колкото повече го побеждава Пушкара, толкова повече нараства страстта му в играта.
15. Заровете на Пушкара падат винаги според желанията му, а на Нишадхеца – винаги наопъки.
16. Изобщо не слуша увещанията на приятелите и роднините; и моите думи също, като безумен, не чува.
17. Вярвам че не е грях на Нишадхеца, великодушния раджа, че не се вслушва и в моите увещания, загубил разсъдък.
18. Прибягвам към защитата ти, изпълни молбата ми, колесничарю! Ако не бъде облекчено, сърцето ми сигурно ще загине.
19. Впрегни любимите коне на Нишадхеца, бързи като мисъл и благоволи да закараш двете ни деца в Кундина!
20. Предай мъничките на моите роднини, а също конете и колесницата; а сам ти – ако искаш там остани, ако не – върви където искаш!”
21. Тези слова на Дамаянти Варшнея, колесничарят на Нал, разказа веднага на главния съветник;
22. посъветвайки се с него, той се съгласи с тях, о владетелю на земята и се отправи, с дечицата на колесницата, към Видарбха.

23. Оставяйки там превъзходната колесница и децата – момиченцето Индрасена и момчето Индрасен –
24. като се прости в Бхима, скърбейки за Нал, о раджа, Варшнея си тръгна и попадна в град Айодхйа.
25. Дълбоко печален, той постъпи на служба като колесничар при цар Ритупарна, владетелю на земята.

Глава 9

Брихадашва рече:

1. След заминаването на Варшнея добродетелният Нал проигра с Пушкара цялото си царство и останалото си богатство.
2. Спечелил, Пушкара рече, подсмиввайки се: „Играта продължава. Какво имаш още да заложиш?”
3. Остана ти единствена Дамаянти, всичко друго е мое! Залагаш ли Дамаянти? Ще играем ли?”
4. Тези слова на Пушкара изтерзаха от мъка сърцето на Пуняшлока, но той не отвърна нищо.
5. Тогава, поглеждайки Пушкара с безпределна печал, славният Нал захвърли всичките си украшения.
6. В една проста дреха, с глава непокрита излезе раджата, изгубил голямото си щастие, тежко наранил приятелите си.
7. След него тръгна и Дамаянти, покрита с едничка дреха. Заедно с жена си Нишадхеца прекара три нощи без покрив.
8. Махараджа Пушкара бе обявил на поданиците: „Който е на страната на Нал – чака го погибел!”
9. Заради зловните заплахи на Пушкара, Юдхищхира, гражданите не желаеха да окажат на Нал гостоприемство;
10. не го приемаха ни в града, ни в селата; раджата прекара три дни, живеейки само с вода.
11. Измъчван от глад, събирайки плодове и корени, Нал напусна царството си, съпроводен от Дамаянти.
12. Така изминаха много дни. Веднъж гладният Нал забеляза ято златопери птици.

13. И помисли си могъщият владетел на нишадхците: „Днес ще имаме храна!”
14. Той хвърли върху им дрехата си, за да ги улови, но птиците, отнасяйки дрехата, се извиха във въздуха.
15. И отлитайки продумаха на Нал, виждайки го гол и потънал в печал:
16. „Ние сме заровете, безумце; дойдохме тук да ти отнемем дрехата, защото съжалихме, че си тръгна облечен!”
17. Виждайки, че заровете изчезнаха, оставяйки го съвсем гол, балгородният цар продума тогава на Дамаянти:
18. „О безупречна, онези, заради чиято злоба лиших се от царство; заради които печален и гладен не намирам препитание;
19. онези, заради които отказаха да ни приютят нишадхците; самите те – заровете - превръщайки се в птици, ми отнесоха дори последната одежда.
20. Макар и изпаднал в крайна беда, тъжен, безумен – аз все пак съм ти съпруг, свенлива моя, затова изслушай думите ми за свое добро:
21. Ето – много пътища тръгват на юг, преминавайки хребетите Рикшаванта и Аванти;
22. Тук е огромната скалиста Виндхйа, а там – стремящата се към морето река Пайашвини; там са горите на великите риши, изобилстващи от корени и плодове.
23. Ето този е пътят към видарбхийската земя; този път води в Кошала; а там, далече направо, е южната област.”
24. Настойчиво обясняваше това Нал на Дамаянти; изпълнен със скръб, наставляваше Бхайми той многократно, Бхарата.
25. Тогава, измъчена до болка, Дамаянти продума през сълзи на Нал тези скръбни думи:
26. „Сърцето ми трепери и нозете ми отмаляват когато отново и отново вниквам в мислите ти, господарю.
27. Лишен от царство и богатства, гладен, жаден, гол в безлюдната гора – как да те изоставя?
28. Изтощен си, изтерзан от спомени за миналото щастие; в ужасната джунгла, царю, аз ще облекча твоята мъка.
29. Във всички нещастия няма по-добро лекарство от жената, така казват лекарите: истината ти казвам.”

Нал рече:

- 30 Правилно казваш, тънкостана Дамаянти; няма по-добър приятел от жената; тя е лек за огорчения мъж.
- 31 Аз също не искам да те оставя, от какво се боиш, плаха моя? Не теб, безупречната, а самия себе си по-скоро бих напуснал!

Дамаянти рече:

- 32 Щом не искаш да ме изоставиш, господарю, защо ми показваше пътя към Видарбха?
- 33 Знам, царю, че не искаш да ме оставиш; та нали само помрачен от безумие би ме оставил!
- 34 Понеже настойчиво ми показваше пътя, воине славен, с това засилваше страданието ми, ти който си на боговете равен.
- 35 „Иди при роднините си!” сякаш казваш. Ако така си решил, тогава да идем заедно във Видарбха, ако си съгласен.
- 36 О ти, който винаги отдаваш почитания, там ще те посрещне с уважение видарбхийският цар; в този дом ще живееш щастливо и в почит, господарю!

Глава 10

Нал рече:

1. „Царството на баща ти ми е като свое, без съмнение, но за нищо на света не ще ида там, намирайки се в такава тежка мъка.
2. Как, след като съм отивал там щастлив и славен, носейки ти радост, да се явя сега злочест и несретен, причинил ти страдание?”
3. С такива думи се стремеше царствения Нал да утеши отново и отново прекрасната Дамянти, облечена в половин дреха.
4. Покрити с една и съща одежда, блуждаейки тук и там, измъчвани от глад и от жажда, скитайки те достигнаха изоставена колиба.
5. Влизайки в нея Нал, владетелят нишадхски, заедно с Видарбхийката се проснаха на земята, о раджа.
6. Без постеля, гол, неумит и запрашен, Нал задряма измъчен, и Дамаянти до него.
7. Прекрасната Дамянти бързо потъна в сън, угнетена от мъка, невинна, деликатна, нежна, с твърдост понасяща страданията.

8. Докато тя спеше, Нал, о господарю на народите, отдал се с мисъл и сърце на мъката, не можеше да заспи.
9. Спомняйки си за загубеното царството, за разлъката с приятелите, за скиталчеството из горите, той разсъждаваше тъй:
10. „Нима да сторя това? Или не бива? По-добре ли е да загина - или да изоставя жена си?”
11. Ето я, моята вярна, страдаща заради мене; без мен със сигурност все някак ще успее да се върне при роднините си.
12. С мен несъмнено само мъка я чака; опасно е да я изоставя, но може би я чака щастие?”
13. Той дълго обмисляше, премерваше отново и отново и предпочете разлъката с Дамянти господарят на народа.
14. „По силата на нейната красота, никой няма да я обиди по пътя – нея, дивната, славната, вярната моя съпруга.”
15. Единствено за Дамянти мислеше той; и подлъган от коварния Кали, се реши да я изостави.
16. Спомняйки си, че е гол и че тя има само едничка одежда, раджата реши да разреже одеждата наполовина.
17. „Как да разделя дрехата, без да събудя моята мила?” Озадачен, Нал излезе от колибата.
18. Бродейки насам и натам той видя, о Бхарата, прекрасен меч без ножница да лежи захвърлен наблизо.
19. С него отрязва половината дреха и се покри могъщият; и изоставяйки спящата Видарбхийка, побягна безумецът.
20. Но с примряло сърце се завърна отново нишадхският цар при къщурката, да погледа Дамянти ридаящ.
21. „Преди ни слънцето, ни вятъра не можеха да видят любимата ми; а сега спи тя окаяна на голата земя без мъжа си- закрилник!
22. Като види че дрехата я няма, в изумление как ли ще безумства ясноликата, широкобедрата!
23. Как ще се скита без мене самичка прекрасната Бхайми в тази ужасна гора, пълна със зверове и хищни змии?”
24. Адитите, Рудрите, Васу, Ашвините, безбройните Марути, о превъзходна, нека те защитават; нека те закриля добродетелта ти!”

25. Промълвил това на любимата си простряна на земята красива съпруга, Нал бързо избяга; Кали бе размътил ума му.
26. Отново и отново царственият Нал си тръгваше и се връщаше при къщурката , но повличан от Кали, пак и пак се откъсваше от любимата си.
27. Тогава от скръб сякаш се разкъса на две сърцето му; като люлка ту си отиваше той, ту объркан се връщаше; ту обсебен от Кали, ту завладян от любов.
28. Но отново с жален и тежък стон побягваше безумният Нал, подлуден от Кали, изоставяйки спящата си съпруга.
29. Той бе лишен от разум от досега на Кали; размисляйки отново и отново опечаленият раджа заскита из горите, напускайки Дамаянти.

Глава 11

Брихадашва рече:

1. Когато Нал избяга, о раджа, отдъхнала широкобедрата Дамаянти се събуди уплашена в безлюдната гора.
2. Не виждайки мъжа си, разтърсена от мъка, измъчвана от тревога, с ужас завика тя високо Нишадхеца: „Махараджа!
3. О, покровителю! Велики царю, господарю! О уви, защо ме остави! Уви, уви, аз съм мъртва, убита! Загивам от страх в тази безлюдна пустуш!
4. Нима не познаваш закона правдив, махараджа? Как така, след като дума ми даде, ме захвърли спяща и изчезна?
5. Как си отиде, напускайки съпругата си, невинна, вярна? Та нали винаги си избирал ненавреждането, как ми причиняваш такава болка?
6. Оправдай думите, който някога ми даде, владетелю на народа, пред боговете, пред господарите на вселената!
7. Нима не е писан за смъртните смъртния час? Защо, раджа, любимата ти продължава да живее дори миг, разделена от тебе?
8. Стига с тези шеги, могъщ воине! Уплашена съм ужасно, потъвам в дълбока скръб. Покажи се, господарю!
9. Видях те, видях те, о раджа, ето там, Нишадхецо! Мярна се зад онези храсти! Защо не ми отговаряш?

10. Уви, ти си злодей, това е жестоко от твоя страна, господарю! Защо не се връщаш при мене, блуждаещата; защо не идваш да утешиш мене, скръбно зовящата?
11. Не ми е жал за мен самата, не ми е жал за нищо. Но как ти ще преживяваш дните си сам? Царю, за тебе само страдам!
12. Как, раджа, измъчван от умора и жажда, вечерта ще заспиш под дърветата, без да ме виждат очите ти?"
13. Измъчвана от скръб, изгаряна от мъка, ридаейки, нещастницата се мятеше насам-натам.
14. Ту се изправяше, ту падаше в изнемога безпомощна, ту изтръпваше от страх, ту плачеше и викаше силно.
15. Погубена от безпределна скръб, тежко въздъхвайки в печал, почти припадайки изрече тогава със стон вярната на мъжа си Бхайми:
16. „Нека заради нашата тежка съдба да постигне още по-силно страдание онзи, по чието проклетие те достигна тази скръб, Нишадхецо!
17. Нека онзи, който направи зъл незлобливия и безгрешен Нал, го постигне най-голямото зло, нека радост в живота не види!"
18. Нарездайки така, Дамянти затърси мъжа си всред пълната със зверове гора.
19. Като обезумяла, дъщерята на Бхима горчиво викаше и извиваше отново и отново: „О, царю! О уви!" и пак и пак насам-натам бродеше.
20. И все ридаейки неудържимо, стенойки като чайка, тъгувайки жално и нареждайки безспир,
21. не забеляза Бхайми как вървеше към една змия, огромна боа-удушвачка, която улови я внезапно.
22. Обвита от зимията, тя се давеше в сълзи, страдайки не толкова за себе си, колкото за Нишадхеца:
23. „О, защитнико, в тази пустош души ме змия сякаш нямам мъж-закрилник. Защо не бързаш към мен? О, защо ме остави и забрави?!
24. Какво ли ще стане с теб, когато отново си ме спомниш, Нишадхецо, когато освободен от проклятието, си възвърнеш разсъдъка и богатствата?
25. Изтощен и гладен, измъчен Нишадхецо, кой ще ти донесе облекчение, господарю, кой ще утоли страданието ти, безупречни?"
26. По същото време из горите скиташе ловец и дочувайки виковете ѝ, той нетърпеливо дотича.
27. Виждайки дългооката красавица, обвита от змията, приближи се той бързо,

28. и с острия си меч разсече влечугото, разслабвайки хватката му и така освободи Дамаянги.
29. А после уми я с вода, успокои я, нахрани я и я заразпитва:
30. „Коя си ти, сърноока? Как попадна в гората? Как те сполетя такава огромна беда, о прекрасна?”
31. Запитана тъй, Дамаянги разказа всичко, което се бе случило, о Бхарата.
32. Любувайки се на полуголата принцеса с красиви бедра и гърди, с нежни ръце и нозе, с лик подобен на пълна луна,
33. с взор, скрит в ресниците и с меден глас, ловецът бе завладян от бурно желание.
34. Измъчван от похот, със страстен глас той започна да я утешава и увещава. Дамаянги разбра всичко.
35. Усещайки злото му намерение, вярната на мъжа си съпруга пламна от гняв, загоря в негодувание.
36. А злоумецът низък се разсърди и реши да ѝ посегне със сила – на нея, която бе непреклонна като огнен пламък - и гледаше поразен гнева ѝ.
37. В нещастieto си Дамаянги, вече лишена от царство и съпруг, в този час на най-черна беда го прокле, изпълнена с гняв:
38. „Понеже за никой друг не мисля, освен за Нишадхеца, нека падне бездиханен ловецът презрян!”
39. Едва произнесла тези думи – падна ловецът без дъх на земята, сякаш ударен от гръм.

Глава 12

Брихадашва рече:

1. Убивайки така ловеца, лотосооката пое нататък в ужасяващата, запустяла, озвучена от цикади гора.
2. Тя бе пълна с лъвове, леопарди, елени, биволи, тигри и мечки, гъмжеше от птици; там живееха диваци-разбойници.
3. Растяха в нея дърветата шола, бамбук, ашваттха, арджуна, аришта, манго и храстите дхава;
4. Беше обрасла с тръстики, джамбу, катеху; разноцветни лотоси цъфтяха в езерата.

5. Изпълнена с фикуси, обрасла с бодливи трънаци, с финикови и винени палми.
6. Хълмовете бяха обилни на руди, храсталаците огласени от крясъци зверски; имаше чудни на вид пещери.
7. Имаше реки, езера, разнообразни животни и птици; тя видя и ужасни ракшаси, вампири и змии;
8. блата, мочурища и скалисти върхове, от които красиво течаха водопади и ручей.
9. Там видя дъщерята на видарбхийския раджа много горски зверове, биволи, глигани и мечки.
10. Закриляна от добродетелта и славата си, от добрата си съдба и от търпението си, Видарбхийката скиташе самотна в търсене на Нал.
11. От нищо не се боеше царската дъщеря Дамаянти, провирайки се из страховитите гори, измъчвана тежко от нещастieto на мъжа си.
12. Веднъж Видарбхийката, раджа, загубила сили от мъка по него, приседна на един камък с членове, разтреперани от мъка и занарежда в сълзи:
13. „Широкогърди, силноръки владетелю нишадхски, могъщи, защо си отиде, царю, защо ме остави в пустата гора?
14. Ти си извършил ашвамедха и други жертви, принасял си дарове; защо, господарю на народа, постъпваш така несправедливо единствено с мене?
15. Какво ми каза ти, лъчезарни воине, в часа на нашата среща – спомни си, прекрасни, своите думите спомни си, господарю!
16. След думите на златоперия лебед към тебе, о раджа, онова което издума, когато ме видя - спомни си!
17. Всичките четири Веди, Ангите и Упангите струват колкото едничката истина.
18. Благоволи, о унищожителю на враговете си, да спазииш тази истина; изпълни клетвата, която някога ми даде!
19. Не ме ли искаш вече, безупречни воине? В тази страшна гора защо не ми отговаряш?
20. Уви! О, Нал! Тук ще ме изяде гладният цар на горите, подобен на Рудра, с огромна уста; защо не идваш да ме спасиш?
21. „Освен теб никоя не ми е мила!“ – така ми говореше ти. Потвърди тогава изречените си думи, раджа!
22. На обезумялата си от скръб любима съпруга, господарю, желан от желаната, закрилнито, защо не отвърщаш?

23. Изтощена съм, бледа, нещастна, изсъхвам в тъга, господарю; покрита само с половин дреха, самичка, без мъжа си защитник!
24. Като отлъчена сърна, голямооки, защо не идваш при ридещата окаяница, благородни?
25. О Махараджа, сам-самичка блуждая из горските дебри! Преданата ти Дамаянти те вика! Защо не отвърщаш?
26. Потомъко на славен род, с пленителна снага, не те ли зърнах днес на ей онова плато, могъщи воине?
27. В тази страшна гора, пълна с тигри и лъвове аз те виждам – ту лягаш, ту сядаш, ту ставаш, Нишадхецо;
28. ту сякаш идваш, прекрасни, о ти, който усилваш скръбта ми; кого да попитам за теб, заради теб изтерзана от мъка:
29. „Не си ли срещал случайно в гората цар Нал?” Кой днес ще ми покаже тебе, царю -
30. прекрасния, великодушния, побеждаващия враговете си раджа? Кой ще ми каже: „Тук е лотосоокият Нал, когото дириш”?
31. Чий говорещ така очарователен глас днес ще чуя? Ако горският цар с остри бивни и благородна външност
32. дойде тук като тигър, без страх ще го запитам: „Ти си господар на всички зверове и на тези дебри стопанин;
33. името ми е Дамаянти, дъщеря съм на видарбхийския цар, жена на владетеля на нишадхците, на погубващият враговете си Нал.
34. Знай, че съпруга си търся, самичка, тъжна, изтерзана до болка. Утеши ме, владетелю на зверовете, кажи ми – не си ли виждал Нал?
35. Ако не можеш, царю горски, да ми покажеш де е Нал, разкъсай ме, о най-добри сред тигрите, освободи ме от мъката!”
36. Уви! Изслушвайки жалбите ми, горският господар тръгна към чистите речни води, тичащи към морето...
37. Ще запитам святата планина, върхове възвисила – многоцветни, блестящи, устремени в небето, за сърцето възхита –
38. изпълнена с руди, разцъфтяла в цветя, като знаме издигаща се над тази огромна гора;
39. в нея живеят лъвове, тигри, мечки, слонове, сърни и глигани; различни птици огласяят я с песните си;

40. палми, ашока и орехи склоновете ѝ покриват; цветовете превъзходни цяла я украсяват;
41. нагиздена с водопади, бързотечни са реките ѝ, неизброими са скалите ѝ... О господарю планински, за Нал аз те питам.
42. Ти си най-прекрасният сред планините, с дивен облик, прославен, благороден, прекрасен – на тебе се покланям! Ти си убежище за нещастните.
43. Към тебе се обръщам: знай, аз съм принцеса, снаха на раджа и жена на раджа; името ми е Дамаянти.
44. Баща ми е видарбхийският владетел, могъщият раджа на име Бхима, закрилник на земята, покровител на четирите касти.
45. Той, най-добрият сред царете, извършил жертвоприношенията Раджасуя и Ашвамедха, дарявайки щедро брамините;
46. красивоок, предан на Ведите, правдив, безхитростен, набожен, безупречен, праведен, щастлив, смел и чист
47. той е пастир на видарбхийците, могъщ победител на враговете си. Аз, неговата щерка, идвам днес при теб.
48. Моят свекър, нишадхският цар, е най-добрият сред людете, носещ преславното име Вирасена.
49. Щастливият син на този раджа почитаем и мощен, на баща си наследник, царството управляващ, красив, героичен -
50. нарича се Нал, още познат като Пуняшлока, съкрушител на враговете, благочестив и благороден, със златист облик, познаващ Ведите, красноречив, почитащ огъня и пиещ сома,
51. извършващ жертви, свободолюбив и войнствен; знай, тук пред теб стои неговата невинна съпруга,
52. изгубила щастието си, лишена от покровител, в разлъка с мъжа си, угнетена от мъка, търсеца съпруга си – преславния раджа.
53. Ти издигаш в небесата, планински господарю, стотиците си върхове: от висините не видя ли война Нал всред ужасните дебри?
54. Смел като господаря на слоновете, дългорък, мощен, непобедим, мъдър, славен и праведен раджа е моят съпруг.
55. Той е великият владетел на нишадхците: не си ли го виждал? Не си ли видял Нал? Защо мен – смутената и самотната – повелителю планински

56. като своя скръбна дъщеря не утетиши с едничка дума? Воине могъщ и правдив,
почитащ закона, велики владетелю,
57. ако си в тази гора – покажи се, о раджа! Кога ще чуя ласкавия, дълбок като
облак гръмовен, нектарно сладък
58. глас на Нал да зове: „Видарбхийке!“ Кога ще чуя специфичния тембър на
великодушния раджа, свят и мистичен като ведически химн,
59. лекуващ страданията ми? Утетиши ме, уплашена съм, царю мой добродетелен!”
60. Мълвейки такива дума на прекрасната планина, нежната принцеса Дамаянти
продължи на север.
61. Три дни и ноци вървя тънкостаната и видя райски-красива гора, на отшелници
обител.
62. Живееха в нея аскети подобни на Атри, Васиштха и Бхригу; сдържани, кротки,
смирени и чисти.
63. Хранещи се само с вода, само с въздух, а някой с паднали листа, отдадени на
велики отречения, смирявайки чувствата си, търсещи път към небето;
64. мъдрещи, укротили сетивата си, облечени в кожи и дървесни кори видя тя в
сенчестата приятна гора;
65. в нея живееха стада маймуни и сърни; всред тях разхождаха се светците; като ги
видя въздъхна тя облекчено.
66. И вървеше, сияейки в красотата си: нежновежда, дългокоса, с прекрасни бедра и
богата гръд, с лице украсено с фини зъби и красиви издължени очи – всичко в
нея бе свършено.
67. И влезе в цялата си слава в една горска обител любимата снаха на Вирасена,
перлата сред жените, благочестивата и достойна Дамаянти.
68. С поклон до земята приветства остарелите от аскетизъм отшелници и спря в
смирение. „Мир на теб” ѝ отвърнаха мъдрещите.
69. Приветствайки я почтително, помолиха я да седне и рекоха: „Кажни ни, какво
можем да сторим за теб?”
70. Широкобедрата ги запита: „Благополучни ли са подвижите, обредите,
жертвените огньове и приношенията ви, безупречни? Разбирате ли се с птиците
и със зверовете?”
71. Преуспявате ли, велики, в служенето си и в дхарма?” Те отвърнаха: „Във всичко
сме щастливи, дивна, блага.

72. Кажи, безупречно красива, коя си ти, какво си намислила да правиш? Виждайки огромната ти красота и блясъка ти несравним
73. ние сме изумени. Отдъхни си, не тъгувай! Богинята на тази гора ли си ти, или може би на планината,
74. или на реката, добродетелна? О, безупречна, истината ни кажи!” Тя отвърна на ришите: „Не съм ни горска богиня,
75. ни планинска, брамини, ни речна; знайте, святи отшелници, че съм от човешки род.
76. Ще ви разкажа всичко подробно, изслушайте думите ми! Защитникът на видарбхийската земя нарича се цар Бхима;
77. знайте, че съм негова щерка, о най-добри брамини. Всеславният и мъдър владетел на нишадхците нарича се Нал;
78. този воин, победител на враговете и господар на царството е мой съпруг – усърден поклонник на боговете, на брамините приятел,
79. пастир на нишадхското племе, силен и светъл, правдив, познаващ закона, разумен, верен на думата си, победител на враговете,
80. благочестив, на боговете покорен, почтен е Нал, най-добрият сред царете, по блясък подобен на царя на боговете.
81. Моят съпруг е с красиви очи, луннолик и прекрасен, познаващ Ведите и Упанишадите, щедро даряващ жреците,
82. сразяващ съперниците си в битка, подобен по сияние на слънцето и луната. Зли, презряни люде, негови неприятели
83. увлякоха в игра на зарове царя, защитник на правдата; в нечестна игра, чрез измама от царство и богатство го лишиха;
84. знайте, аз съм жена му, а той е първият сред царете. Името ми е Дамаянти, съпруга си жадувам да видя.
85. Пребродих планини и гори, езера и реки, блата и хрусталаци и навсякъде, скръбна, го търсих –
86. своя съпруг победоносен, благородния Нал великодушен, изкусен с оръжията и славен в битки.
87. Не е ли идвал в обителта ви, във вашта свещена гора господарят Нал, владетелят на нишадхците?
88. Заради него преминах страховитата гора без пътека, страшните дебри, жилища на опасни тигри и зверове хищни.

89. Ако още няколко дни не съзра господаря си Нал, ще постигна най-сетне щастието да се освободя от това тяло.
90. Каква цел в живота мога да имам без него, без могъщия воин? Как отсега насетне ще живея, измъчена от страдание по мъжа си?”
91. Отшелниците познаващи истината промълвиха на скръбната и самотна в леса щерка на Бхима:
92. „О прекрасна, светло щастие те скоро очаква; виждаме подвигът на силата ти. Ти скоро ще срещнеш Нишадхеца,
93. победителя на враговете, о Бхайми; ще срещнеш Нал, правдивият, благият, преодолял бедата.
94. От цялото зло освободен, той ще си върне богатството; покорил неприятелите си, отново ще управлява града си;
95. заставил враговете да треперят, той ще разсее мъката на приятелите си. Такъв ти ще видиш мъжа си, прекрасна, славният владетел.”
96. Какзвайки това на царствената съпруга на Нал, пустинниците изчезнаха, а заедно с тях и обителта, и жертвените огньове, и приношенията.
97. Съзряла великото чудо, безупречно-красивата снаха на Вирасена бе изумена.
98. „Какво бе това? Нима бе сън? Какво се случи с мен? Къде са отшелниците? Къде е мирната обител?
99. Къде са чистите води? Къде е реката, привличаща птиците? Къде са животните? Къде са приятните дървета, украсени с цветя и плодове?”
100. Дълго размишляваше тъй дъщерята на Бхима, прекрасната Дамаянти, печална и бледна, от скръб по мъжа си терзана неспирно.
101. И заскита тя из чужди земи, с глас пресипнал от сълзи. Разридана съзря там ашока –
102. дървото на щастието сред пустошта разцъфтяло – обсипано с цветове, приятно за сърцето, от птици огласяно.
103. Към него се обърна Дамаянти: „Уви, горката аз, о дръвче на щастието, щастливо като господаря на планините; сред пустошта ти сияеш с цветчетата си.
104. По-скоро утеши моята мъка, прекрасна ашока! О ти, която не познаваш печал, не си ли виждала безстрашния раджа
105. на име Нал, покорител на враговете си, на Дамаянти любимият мъж? Царят нишадхски, любимият ми не си ли видяла?

106. Само с половин одежа покрива нежната си кожа убитият от мъка воин,
заскитан в тези дебри.
107. О, нека си тръгна безскръбна, дръвче на щастието, о направи да бъде
така! Оправдай своето име, ашока, утеши моята мъка!”
108. И три пъти обикаляйки печална дървото на щастието, Бхайми продължи
нататък към още по-страшни страни.
109. Тя видя много дървета, много чудни потоци, много сенчести гори, много
зверове и птици.
110. А също пещери, долини, ждрела и реки съзря Бхайми, бродеща в търсене
на мъжа си.
111. След дълъг път Дамаянти с ясната усмивка срещна керван: шестваха
слонове, коне, колесници;
112. преминаваха широка река с приятни и чисти води – тиха, пълноводна,
обградена с тръстики;
113. огласяха бреговете ѝ чайки, дъждосвирци и гъски; плуваха из водите ѝ
риби, костенурки и крокодили.
114. Виждайки големия карван, дивната прекраснобедра съпруга на Нал
встъпи всред людете:
115. покрита само с половин дреха, безумна на вид, слаба, скръбна, бледна и
мръсна, с заплетени коси.
116. Щом я зърнаха людете, някои побягнаха в уплах, някои стояха замислени,
възклицаваха други;
117. едни ѝ се надсмиваха, други ѝ подвикваха; а някой, проявил милосърдие,
започна да я разпитва, Бхарата:
118. „Коя си, прекрасна, чия си? Какво дириш в леса? Като те видяхме тук, ние
тъй се смутихме! Нима си човек?
119. Кажй истината: горска богиня ли си, или планинска, или полска, или
речна? Умоляваме те за покровителството ти!
120. Може би си съпруга на бог, на раксаш или якша? Която и да си, донеси ни
късмет, защити ни, о блага!
121. Всячески ни закрилай, позволи ни по-скоро да се измъкнем оттук. Стори
тъй, добродетелна, че да бъдем щастливи!”
122. Праведната принцеса Дамаянти отвърна, скърбейки за нещастieto на
мъжа си,

123. на предводителя на кервана и на сбралите се люде – младежи, старци и деца:
124. „Знайте, че съм от човешки род, дъщеря на людски цар, на цар съпруга, снаха на цар; жадувам да намеря мъжа си.
125. Царят на видарбхийците е мой баща; повелителят на нишадхците ми е мъж; него, непобедимия търся навсякъде; наричат го Нал.
126. Ако случайно сте виждали любимия ми, по-скоро ми го посочете – тигроподобния, съкрушаващия враговете си Нал!”
127. Предводителят на кервана тъй й отвърна: „Чуй, прекрасна, думите ми:
128. знай, ясно-усмихната, че аз съм търговец и водач на кервана; човек на име Нал не съм виждал, преславна.
129. В тези безлюдни дебри живеят само биволи, тигри, слонове, леопарди, мечки и зверове всякакви,
130. но смъртен човек освен тебе не съм срещал в огромната гора. Дано Манибхадра, владетелят на якшите, се смили над нас!”
131. Тогава тя запита предводителя и всички търговци: „Закъде пътува този керван? Благоволете, кажете ми?” Предводителят рече:
132. „О царска дъще, керванът ни бърза за да търгува към страната на чедийския раджа Субаху, познаващият истината.”

Глава 13

Брихадашва рече:

1. Изслушвайки словата на предводителя на кервана, прекраснобедрата пое заедно с него, в копнеж да намери съпруга си.
2. Странствайки дълго из гъстата джунгла, търговците съзряха голямо и красиво езеро;
3. благоухаеха в него лотоси, наоколо имаше дървеса и треви, многообразни цветя и плодове, разнообразни птици;
4. Сладки и чисти бяха водите му, сърцето заплениваха с прохлада; и реши се там да се разположи за през нощта керванът уморен от път.
5. Водачът им позволи да навлязат в прекрасната гора. Те разположиха се на западния езерен бряг за нощувка.

6. И изведнъж посред нощ към изтощения керван, спящ в тишина и прохлада, приближи цяло стадо слонове,
7. отправило се на водопой; опиянени от пролетно разгонване, слоновете зърнаха питомните домашни слонове на кервана
8. и побеснели се хвърлиха стремително да ги унищожат.
9. Трудноудържим бе бягът на дивите слонове, като лавина, устремена от планински връх в пропаст.
10. Но пред обезумелите слонове се издигнаха в преграда дърветата и те свърнаха към лотосовото езеро и спящия керван.
11. Безпрепятствено тъпчеше стадото равния бряг; людете викаха: „Уви! О! Горко ни!” и търсеха спасение.
12. Мнозина се хвърляха всред храсталаците, полуслепи в просъница; мнозина слоновете стъпкаха, мнозина убиха с хоботи и бивни;
13. загинаха много коне и камили; люде и зверове един-друг се погубваха, в страх спасявайки се с бягство.
14. Надавайки ужасяващи викове, те падаха на равния бряг, катереха се по дърветата, вкопчваха се, пропадаха в дерета и ями.
15. Различния си жребий всеки от слоновете получи; целия богат керван бе унищожен, о раджа!
16. Внезапно се разнесе силен вопъл, извикващ страх и ужас в трите свята: „Пожар! Бягайте! Спасявайте се!”
17. „Тук е разсипан цял куп скъпоценности! Не бягайте! Грабете! Това е общо богатство!”
18. „Още веднъж ви казвам; решавайте сами, глупаци!” тъй с възкличания различни тичаха всички.
19. Дамаянти се събуди в уплаха, с разтреперано сърце, докато гинеха людете
20. и видя гледка, довеждаща целия свят в ужас. Виждайки това, което никога не бе виждала преди, лотосооката девица
21. в ужас закрила лице скочи с дъх затаен, обезумяла от страх. Онези от кервана, на които се удаде да се спасят
22. разсъждаваха сбрани: „Последица от чие дело е това? Дали не почетохме славния Манибхадра,
23. царя на почитаемите якши, владетелят на Вайшравана? Дали обрядът бе прекъснат или бе извършен неумело?

24. Дали птици зли от зловеща страна ни прокобиха тази беда? Дали звездите са неблагоприятни? Или има нещо друго?"
25. А други, загубили родствениците и богатството си, казаха: „Жената безумна, която неотдавна в кервана
26. се появи странна, в нечовески облик – разбира се, нейно е това дело!
27. Тя е или ракшаси, или якши, или ужасяваща пишачи; цялото това зло е от нея, в това няма съмнение.
28. Само да зърнем злодейката, погубила кервана, донесла ни такава беда, с камъни, с буци, със стрели, с юмруци, с пръчки
29. ще пребием до смърт тази кервано-убийца!" Дамаянти, дочула тези страшни и грозни думи,
30. засрамена, разтреперана, в ужас се скри бързо в гората; опасявайки се от подобен грях, тя бе съкрушена:
31. „О мъка! Колко свиреп и жесток е божият гняв над мен! Към тежката си съдба прибавих още този грях огромен! Уви, колко бързо отминава щастието. Плод на какви дела е това?
32. Не си спомням да съм извършила дори и нищожна простъпка ни с дума, ни с дело, ни с мисъл; тогава плод на какви дела е това?
33. Явно върху мен пада тежък грях, извършен в предишни животи; вече достигнах предела на скръбта и нещастieto!
34. Загубих съпруга си, царството ни, загубих роднините си, разделена съм с мъжа си, с дъщеря си, със сина си,
35. живея в гори, със зверове пълни, без мъжа си закрилник!" На утринта избегналите гибелта люде
36. заминаха от това място, скърбейки за насилствената смърт на братята, бащите и приятелите си, о господарю на народа.
37. А Видарбхийката тъгуваше: „Какъв грях съм извършила, че ме настигна това людско море всред гората пустинна?
38. Убийството, извършено от слоновете, е моя нещастна вина! Навярно ме чака още дълго и тежко страдание.
39. „Всеки умира, когато удари часът" – така учат мъдрите; ето защо днес аз нещастницата, не бях убита от слоновете.
40. Ако не им е съдба, не се случва нищо на людетe. Но аз от дете не съм извършвала лоши постъпки

41. ни с дело, ни с мисъл, ни с дума, че да причиня тази мъка. Може би боговете,
дошли на моята сгледа
42. които заради Нал аз отхвърлих, по своята власт ме осъдиха на тази раздяла.”
43. Така отново и отново отдавайки се на мъката нареждаше скръбната Дамаянти,
вярната на мъжа си съпруга.
44. И пое тя нататък с оцелелите от гибелта брамини, ведически четци, побледняла
като есенна луна, о тигре сред царете.
45. Скоро надвечер достигнаха престолния град на царството на чедийския раджа,
зрящият истината Субаху.
46. Покрита с половин одежда, Дамаянти встъпи в прекрасния град: слаба, с
непокрити коси, боязлива, печална, наумита.
47. Като безумна я гледаха гражданите, докато тя вървеше из столицата на
чедийското царство;
48. след нея тичаха любопитни хлапета; обкръжена от тях тя наближи до двореца.
49. От покривната тераса майката на раджата я забеляза в тълпата и рече на дойката
си: „Иди и ми доведи тази девойка,
50. там людете я измъчват, тя търси покровителство; такава хубавица ще озари
палата ми!
51. Тя е прекрасна като дългооката Шри, макар да е облечена като безумна.”
Дойката разблъска людете и на покрива на двореца
52. доведе Дамаянти. Удивената царица я запита: „Ти си запазила красотата си,
макар и в такава мъка.
53. Подобна на мълния сред облаци, разкажи ми коя си, чия си. Красотата ти е
божествена, макар и да си без премени.
54. Как не се боиш от хората без спътник, богоподобна? Макар и беззащитна,
невъзмутима си сред людете.” Изслушвайки думите ѝ, отвърна ѝ Бхайми:
55. „Знай, аз съм от човешки род; на съпруга си съм вярна. От знатно семейство
съм, но по своя воля съм слугиня;
56. Храня се с плодове и корени; където нощта ме застигне, там самотна ношувам.
Неизбраими са достойнствата на мъжа ми; той ми е верен и предан.
57. Обожавайки този воин, като сянка го следвах навсякъде; но за зла съдба той бе
пристрастен към играта на зарове.
58. Победен и сам, той се оттегли в горите, като безумен, объркан, облечен в една
проста дреха.

59. Аз тръгнах след него в желанието си да го утеша. Веднъж в гората, измъчван от глад
60. той захвърли безразсъдно последната си дреха. Следвайки обезумелия от мъка, почти съвсем полудял свой съпруг
61. много нощи тогава не спях; и когато веднъж бях най-сетне заспала
62. без вина той ме напусна, отрязвайки половината ми дреха. Търсейки мъжа си ден и нощ аз изгарям в страдание,
63. без да виждам прекрасния си, нежен като лотосова тичинка мил на сърцето си, без да намирам любимия си, богоподобния господар на дъха си!”
64. Така с потънали в сълзи очи тя нареждаше дълго. Натъжена заради Бхайми, майката на раджата рече :
65. „Живей при мен, хубавице, много ми стана скъпа; моите хора ще търсят съпруга ти, блага.
66. Може би той и сам ще дойде при нас, скитайки насам и натам; затова остани тук, добродетелна, съпругът ти ще се върне при теб.”
67. Приемайки думите на царската майка, Дамаянти отвърна: „О майко, само при едно условие мога да остана при тебе:
68. няма да ям остатъци от ничия храна, няма да омивам ничии нозе, на непознати мъже не ще продумвам ни дума.
69. Ако някой мъж се домогва до мене – да бъде наказан и предаден на смърт: такъв обет съм дала.
70. Но заради търсенето на мъжа си ще се виждам с брамините; изпълниш ли всичко това, тук ще остана.
71. За друго жилище и не мисля.” С радостно сърце майката на раджата отвърна:
72. „Ще изпълня всичко, нека бъде спазен обетът ти!” Обещавайки това на Дамаянти, о господарю на народа, царствената майка
73. рече на дъщеря си Сунанда, Бхарата: „Приеми тази прекрасна божествена прислужница, Сунанда,
74. тя ти е връсница, нека ти бъде другарка! Винаги ще бъдеш щастлива край нея.”
75. Тогава изпълнената с радост Сунанда влезе в покоите и обкръжена от прителките си, отведе Дамаянти. И заживя тя там без тревога, уважавана и удовлетворена.

Глава 14

Брихадашва рече:

1. Цар Нал, напускайки Дамянти, видя в горските дебри огромен пожар, о владетелю на народа.
2. И дочу чийто вик навсред пламъка: „Ела, благородни Нал!” – викаше някой силно и често.
3. „Не бой се!” отвърна Нал и в огъня влезе, от гласа воден и видя там навит на колело могъщият повелител на змиите.
4. Разтреперан и умоляващ, той продума на Нал: „Аз съм змията Каркотака, царят на нагите, знай това, раджа.
5. Излъгъх веднъж мъдрия Нарада, а той, аскетът велик, ме прокле в силен гняв, о господарю на хората:
6. „Стой неподвижен като планина, докато Нал някога не те изнесе оттука; тогава ще свърши проклятието.”
7. Заради думите му не мога и крачка да сторя. Колко отдавна те чаках, превъзходни! Господарю, спаси ме!
8. Ще ти бъда приятел, на никого равен. Ще видиш, че съм лек, вдигни ме и да бягаме бързо!”
9. Мълвейки така, царят на нагите стана съвсем мъничък; Нал го взе и излезе из пламъците.
10. На въздух, гдето вече го нямаше свирепият огън, той искаше да го остави на земята, но Каркотака продума:
11. „Върви още нататък, брой крачките си, Нишадхецо; там ще ти сторя, могъщи, голямо добро!”
12. Започна да брои тогава Нал и на десетата крачка змията го клъвна – и измени се веднага обликът на Нишадхеца.
13. Нал с удивление наблюдаваше своето превъплъщение; а змията отново прие собствения си образ, о раджа.
14. И рече тогава Каркотака, утешавайки Нал: „Измених облика ти и лиших те от красотата ти за да не те познаят людете;
15. а онзи, който ти причини тази страшна беда, ще живее у тебе, измъчван от моята отрова.

16. Тя проникна в тялото му и докато той не те пусне, ще живее в теб в агония, махараджа.
17. Ти бе поразен от него без вина, незаслужено, царю; него предадох на гнева отровен, а тебе защитих, владетелю!
18. По моята милост, боцо, за теб няма да бъдат опасни ни проклетия брамински, ни зъби зверски, ни врагове.
19. Отровата ми няма да те мъчи, господарю на народа и в битките ти винаги ще побеждаваш.
20. Оттук иди, воине, при цар Ритупарна; той е умел играч на зарове. Кажи му: „Аз съм Вахука, колесничар.”
21. В приятния град Айпдхйа, владетелю нишадхски, раджата ще ти предаде познанието за заровете в замяна на твоето познание за конете.
22. Той, който е от рода Икашваку, ще ти бъде приятел. След като познаеш заровете, благополучно ще спечелиш победа.
23. И отново ще срещнеш жена си, не се предавай на мъката; ще си възвърнеш и царството, и двете си деца. Всичко, което ти казах, е истина!
24. Когато поискаш да добиеш собствения си облик, обличайки тази одежда, спомни си за мене, безстрашни
25. и покрит с нея ти ще приемеш отново образа си.” Мълвейки така, змията дари Нал с вълшебната дреха.
26. И след като го опъти и облече, владетелят на нагите изчезна, о радост на Куру.

Глава 15

Брихадашва рече:

1. Когато нагът изчезна, пое Нишадхецът Нал към царството на Ритупарна и пристигна там на десетия ден.
2. Изправяйки се пред царя, той рече:”Наричат ме Вахука; на земята няма равен на мене в изкуството да управлявам коне;
3. мога да ти дам съвет в тази трудна наука; мога също да готвя храна както никой друг.
4. Всички най-трудни изкуства, които владее се наемам да изпълнявам ако ме приемеш, Ритупарна!”

Ритупарна рече:

- 5 „Остани с мир, Вахука; всичко, което каза, ще вършиш. Винаги съм харесвал бързата езда.
- 6 Постарай се конете ми да станат бързи; ще ми бъдеш главен коняр със заплата десет хиляди.
- 7 Варшнея и Дживала ще ти бъдат подчинени; ще останеш доволен от тях. Остани при мен, Вахука.”
- 8 Почетен от такива слова, Нал остана в града на Ритупарна при Дживала и Варшнея.
- 9 Там заживя царят, неспирно мислейки за Видарбхийката; вечер след вечер той пееше един едничък стих:
- 10 „Къде ли нощуваш, беззащитна страдалке, измъчвана от глад и жажда, спомняйки си своя безумец? Кой ли днес ти помага?”
- 11 Една нощ го запита Дживала:
- 12 „За кого постоянно тъгуваш? Каж ми, Вахука! Коя е жената, приятелю, по която страдаш така непосилно?”
- 13 Отвърна му владетелят на нишадхците: „Благородна съпруга имаше един глупец, неверен на думите си,
- 14 По определени причини той раздели се с жена си; и разлъчен, безумният, блуждае, измъчван от скръб,
- 15 Ден и нощ от тъга той изгаря; а спомняйки си я нощем, само този едничък стих пее.
- 16 По цялата земя се скита той, нощува където му падне; така живее недостойният, помнейки своята болка.
- 17 Тя тръгна след него в страшните дебри, а той я остави, презреният... о мъка! Дали е жива?
- 18 Самичка, в непоносимо страдание, припадаща от глад и жажда, не знаеща пътя, дали е жива? О тежка мъка!
- 19 В пълната със зверове гора, огромна, ужасна и страшна, изостави я онзи безумец нещастен!”
- 20 Така владетелят на нишадхците, чезнец по Дамаянти, неизвестен никому, преживяваше в дома на онзи раджа.

Глава 16

Брихадашва рече:

1. Когато Нал, изгубил царството си, заскита заедно с жена си, Бхима разпрати давсякъде брамини да ги намерят.
2. И рече им, дарявайки ги щедро с богатства: „Търсете Нал и дъщеря ми Дамаянти!
3. Ако успеете да разберете къде е нишадхският цар, хиляди крави ще дам на оногово, който доведе ми ги двама;
4. и село, голямо като град ще му даря във владение. А не успеете ли да доведете Дамаянти и Нал,
5. на онзи, който донесе ми поне вест, ще давам деветстотин крави прекрасни.”
Зарадвани от тези думи, навсякъде се пръснаха брамините,
6. по градове и царства нишадхеца да дирят. Но нигде не срещнаха Нал и дъщерята на Бхима.
7. Търсейки Видарбхийката, браминът Судева, най-сетне попаднал в прекрасния град на чедите, забеляза я в царския палат.
8. В благоприятния ден за молитви на раджата, тя стоеше край Сунанда, подобна на слаба слънчева светлина наред облаците, в красотата си несравнима сияйна.
9. Виждайки голямооката потънала в скръб, покрита с прах, той си помисли:
„Нима е Бхайми!” и започна да размишлява.

Судева си рече:

- 10 По красота тази девица прилича на онази, която преди съм виждал; изпълних делото, намерих я, подобната на Шри любимка на целия свят.
- 11 Като луна прекрасна, смугла, с разкошни закръглени гърди, озаряваща всички световни посоки, тя е подобна на богиня.
- 12 С големи, красиви като лотос очи, прилична на съпругата на Манматха, светла като пълната луна, тя от целия свят е желана.
- 13 С нозе, покрити с мръсотия, като изтръгнат лотос от видарбхийското езеро, откъснат по волята на съдбата,
- 14 като луната, по пълнолуние похитена от Рагу, тя по мъжа си страда, печална, сякаш река с пресъхнало русло.
- 15 Подобна на лотосово езеро, стъпкано от слонове, с прокудени птици, с цветя изпогазени;

- 16 прекрасна и нежна, мечтаеща за уюта на родния дом; сякаш обгорено от слънцето, откъснато лотосово стъбълце.
- 17 Благородна, ненагиздена – без накити все пак красива, тя прилича на млада луна, от сини облаци скрита.
- 18 Без да е обкръжена от роднини и от желани наслади, тя поддържа тленното си тяло единствено в надежда да срещне мъжа си.
- 19 За жената не украшенията, а мъжът е най-красива украса. А тя, лишена от съпруга си, макар да е лъчезарна – не свети.
- 20 Нал не постъпва добре с нея като живее отделно. За да не повехне от мъка, тя едва храни тялото си.
- 21 Чернокоса, лотосоока, за щастие достойна, а скръбна; виждайки страданието ѝ, сърцето ме боли.
- 22 Кого ли ще дойде краят на бедите ѝ? Кога ли ще прекоси този океан от мъка? Кога ли ще се събере с мъжа си, като Рохини с ясният месец?
- 23 Заедно с нея ще се върне при Нишадхеца щастие; и лишеният от царство раджа отново ще получи земите си.
- 24 Те са еднакви по нрав и по години, равни по род и семейство. Нал е достоен за Видарбхийката, а тя чернооката – за него.
- 25 Трябва да утеши съпругата на несравнимият, храбър и могъщ Нал в скръбта по мъжа ѝ.
- 26 Ще успокоя нея, луноподобната, непознаваща преди беда, а сега измъчвана от такава съдба скръбна.

Брихадашва рече:

- 27 Обмисляйки от всички страни признаците и доводите си, браминът Судева пристъпи към Бхайми и рече:
- 28 „Аз съм Судева, Видарбхийке, скъп приятел на брат ти; по заповед на цар Бхима дойдох тук да те търся.
- 29 Баща ти е здрав, също и царицата – майка ти – братята ти също са здрави; благословените ти деца, които там живеят, са и те здрави.
- 30 Но заради теб всички близки са сякаш лишени от разум; търсейки те, по земята стотици брамини блуждаят.”
- 31 Тогава Дамаянти, като позна Судева, Юдхищхира, го заразпитва подред за всичките си близки.

- 32 Измъчена, зариди Видарбхийката тежко, о раджа, щом съзря внезапно Судева, прекрасният другар на брат си.
- 33 Сунанда видя, че Бхайми се залива от сълзи, беседвайки насаме със Судева, Бхарата,
- 34 И каза на майка си: „Прислужницата ми плаче горчиво, разговаряйки с онзи брамин. Коя ли е тя? Разбери ако можеш!?”
- 35 От покоите си излезе майката на раджата и отиде при Дамаянти и брамина;
- 36 Отвеждайки настрана Судева, тя го запита, о господарю на народа: „Чия дъщеря е тази девойка? Чия жена е? Отговори ми!
- 37 Как тъй е разделена прекрасната от мъжа си, от близките? Ти я познаваш, певецо; кажи как е попаднала тук благородната?
- 38 Искам да чуя всичко от тебе подробно; като те питам, разкажи ми всичко за божествено прекрасната.”
- 39 О царю, запитан тъй, Судева, най-добрият сред брамините, разполагайки се удобно, разказа цялата истина за Дамаянти.

Глава 17

Судева рече:

1. „Във Видарбха има цар, добрият и сияен Бхима. Тя е милата му щерка, дивната Дамаянти.
2. Нал се нарича царят нишадхски, син на Вирасена; красавицата е съпруга на мъдрия добродетелен Нашадхец.
3. Победен от брат си в игра, от царството си лишен, той си тръгна с Дамаянти, а къде - бе неизвестно.
4. В търсене на Дамаянти ние бродим навсякъде. Днес аз срещнах тази жена, която ти си приела в дома на сина си.
5. В човешкия свят няма друга жена тъй красива; между веждите си тя има знак възвишен по рождение -
6. бенка, прилична на лотос; като влязох аз го видях у прекрасната; той е покрит с прах като месец зад облаци.
7. С този великолепен знак сам Бог я е белязал; не свети по същия начин и луната в деня новолунен.

8. Но красотата ѝ не е загинала под мръсотията, покриваща тялото ѝ; макар да е без одежди прекрасни, тя като злато сияе.
9. По този знак аз познах прекрасната жена, царице; така жарта издава скрития огън.”
10. Сунанда, чувайки думите на Судева, уми с вода бенката, с прах затъмнена, о раджа.
11. Измитатат бенчица на Дамаянти засия като луната, показала се иззад облаци.
12. Виждайки знака, Сунанда и майка ѝ, Бхарата, я прегърнаха разридали и така дълго стояха.
13. Най-сетне, обляна в сълзи, майката на раджата рече: „Ти си дъщеря на сестра ми, щом си украсена с този знак;
14. о прекрасна, майка ти и аз сме деца на Судамана, великодушния повелител на дашархите.
15. Нея омъжиха за цар Бхима, а мен за Вирабаху. Аз те видях новородена в палата на баща ти.
16. Нека домът ми бъде за теб роден дом, прекрасна моя; нека властта ти, Дамаянти, равна с моята бъде!”
17. С радостно сърце Дамаянти, о господарю на народите, покланяйки се на сестрата на майка си рече:
18. „При теб дори непозната живях аз щастливо; каквото поисках го имах, ти винаги ме защитаваше.
19. Да остана тук бих била несъмнено щастлива; но благоволи да ме пуснеш, о майко, тъй дълго се скитах.
20. Аз отпратих децата си в бащиния си палат ; как ли живеят те в тъга по баща си и майка си?
21. Ако искаш да ми дариш някаква радост, заповядай да впрегнат колесницата; във Видарбха бързам да ида!”
22. „Върви!” отвърна ѝ радостно сестрата на майка ѝ, раджа. И с позволение на сина ѝ, охранявана от огромна войска
23. майката на раджата я качи на колесницата, о Бхарата – щастлива, снабдена с храна и вода.
24. И скоро завърна се Бхайми във видарбхийската земя. С радост и почести там я посрещнаха всички.

25. Виждайки близките си здрави: дечицата си, баща си и майка си, всички приятели и познати,
26. славната царица Дамаянти почит отдаде на боговете и на брамините, о господарю на народа.
27. Царят награди с хиляди крави Судева, подари му богатство и село, радостен от завръщането на дъщеря си.
28. След като една нощ отдъхна в дома на баща си, прекрасната промълви на майка си такива думи:
29. „Майко, истината ти казвам, искаш ли да ме видиш жива, заеми се с търсене на Нал, най-добрия сред воините!”
30. Опечали се дълбоко царицата като чу Дамаянти; обляна в сълзи не й отвърна ни дума.
31. Жените в двореца я видяха печална, о раджа и възклицаваха безутешно: „О уви! О уви!”
32. Тогава тя продума на махараджа Бхима: „Дъщеря ни Дамаянти умира от скръб по мъжа си;
33. без да се срамува, тя самичка ми каза, о раджа: „Нека посланиците ти вървят да търсят добродетелния!”
34. По нейно настояване на вси страни царят разпрати усърдни брамини: „Постарайте се да намерите Нал!”
35. Тогава, по заповед на видарбхийския цар, брамините се явиха пред Дамаянти и рекоха: „Поемаме на път!”
36. А Бхайми им отвърна: „Във всяка страна, повтаряйте отново и отново сред людете следните думи:
37. „Къде се скри, комарджийо, отрязал одеждата наполовина, върната си любима, мили, захвърлил заспала в леса?
38. Тя те очаква там, дето й беше посочил – с половин одежда покрита, изгоряла от мъка.
39. Към проливащата сълзи в непосилна тъга прояви милост, господарю, отвърни!
40. Покажи състрадание; огън поглъща гората, раздухван от вятъра.
41. Мъжът трябва винаги да поддържа и пази съпругата си; нали познаваш дхарма, добродетелни, защо я нарушаваш?
42. Наричаш се милосърден, мъдър, добър, господарю, но безмилостен стана; о залез на щастието ми!

43. Прояви състрадание, могъщи владетелю! Милостта е най-висшата дхарма – така съм те чула да казваш”.
44. Който отговори на вашите думи, той е Нал; разберете какъв е и къде обитава.
45. Каквото този мъж ви отвърне, изслушал вашите думи, съобщете ми, превъзходни брамини!
46. И за да не му мине през ум, че аз ви изпращам, върнете се бързо, така постъпете.
47. Дали той е в благополучие, дали е богат или в нужда; дали се стреми към богатство, разберете какво е намислил да прави!”
48. Приемайки думите й, брамините за разпръснаха на разни страни в търсене на нещастния Нишадхец, о раджа.
49. И пребродиха царства и градове, села и обители и пастирски къщурки, но царю, не намериха Нал.
50. И скитаха се по далечни краища певците, господарю на людете, пеейки стиховете, прошепнати от Дамаянти.

Глава 18

Брихадашва рече:

1. Тъй измина дълго време. Тогава браминът Парнада, завърнал се в столицата, продума на Бхайми следните думи:
2. „О Дамаянти, търсейки Нишадхеца Нал, попаднах аз в град Айодхйа при сина на Бхангасура.
3. Многомъдра, твоите думи, точно както ги рече, изслуша блаженият Ритупарна
4. но нищо не отвърна владетелят людски; нито някой от сбраните там, макар да ги изпях многократно.
5. Когато ме освободи раджата, заговори ме в уединено място някой си Вахука, един от хората на Ритупарна. –
6. колесничар на владетеля, грозен, с къси ръце, изкусен в бързата езда, готвещ много вкусно.
7. Многократно въздъхвайки, ридаеше той отново и отново; и след като се осведоми за здравето ми, продума следното:
8. „Вярвам, че благородните жени, божествени, добри, защитават се самички, попаднат ли в нещастие.

9. Дори съпругът им да ги напусне, те не му се гневят; на такива прекрасни жени ризница в живота е добродетелта им.
10. Нека тя не се сърди затова, че глупецът, погубвайки щастието си, я напусна!
11. Птици похитиха дрехата му, докато търсеше препитание; нека смуглата не се сърди на изгорелия си от мъка мъж,
12. без значение дали е постъпил с нея добре или лошо, гладен, загубил царство и щастие, удавен в беди.”
13. Чувайки думите му, аз бързо се върнах; след като ги изслуша - прецени всичко сама и разкажи на раджата.”
14. Научавайки това от Парнада, с пълни със сълзи очи Дамянти отиде при майка си и ѝ рече:
15. „В никакъв случай не казвай за това на Бхима; майко, пред теб ще поговоря със Судева, най-добрият брамин,
16. а ти се постарай, ако ми желаеш доброто, да не научи цар Бхима какво съм намислила.
17. Както бързо ме доведе Судева при близките, нека тъй бързо да тръгне
18. към град Айодхйа и да доведе тук и Нал!” Когато браминът Парнада отдъхна
19. с големи дарове го почете Видарбхийката:”Певецо, върне ли се Нал, ще те даря с по-големи богатства,
20. защото ти много ми помогна да се срещна отново с мъжа си; ти стори това, което никой не успя, о превъзходни брамине.”
21. Изслушвайки думите ѝ с почит, благословил я със щастие, премъдрият Парнада се отправи към дома си, изпълнил своето дело.
22. Тогава Дамянти извика Судева, Юдхищхира, и пред майка си му каза тъжна, от скръб победена:
23. „Иди в град Айодхйа, Судева, и предай на владетеля Ритупарна:
24. „Втори път Дамянти, дъщерята на Бхима, обявява сгледа; принцове и царе тя събира отвсякъде.
25. Но изборът ще бъде утре заран; ако смяташ да отидеш, тръгвай без да се бавиш, победителю на враговете!
26. След изгрев слънце тя ще си избере друг мъж, защото не се намери воина Нал и не се знае жив ли е, не ли.”
27. И тогава, пристигайки при Ритупарна, Судева му предаде всичко, както тя бе наредила, махараджа!

Глава 19

Брихадашва рече:

1. Като чу думите на Судева, Ритупарна, владетелят на народа, с умолителен глас промълви на Вахука:
2. „Искам да ида във Видарбха, на сгледата на Дамаянти; възможно ли е да стигнем само за ден, о Вахука, ти който най-добре познаваш конете?”
3. От тези думи на царя, о сине на Кунти, сърцето на Нал се разкъса от мъка; и помисли си той:
4. „Нима наистина така е рекла Дамаянти? Или скръбта е помътила разума ѝ, ослепяла от мъка? Или заради мен, нищастника нищожен, такава хитрост
5. е намислила благочестивата Видарбхийка? Или оскърбена от мен, окаения грешник, се е решила на тази жестокост?
6. На жените в този свят е присъща измяната, а и моят грях е ужасен; може би любовта ѝ се е уморила да ме чака в разлъка, може би затова тъй постъпва?
7. Поразена от моето нещастие, навярно се е отчаяла тънкоснагата; иначе никога не би се решила на такава постъпка, та нали имаме и деца!
8. Само ако ида там ще узная кое е истина, кое не е; ще изпълня желанието на Ритупарна, което е и мое!”
9. Решил така в сърцето си, опечален дълбоко, с допрени ръце Нал отвърна на Ритупарна:
10. „Ще можем, ще стигнем, господарю на народа, за един ден до град Видарбха.”
11. Тогава по волята на сина на Бхангасура, влизайки в конюшните, Вахука започна да избира конете.
12. Ритупарна бързаше нетърпеливо, а Вахука, желаейки да познае най-добрите коне, ги разглеждаше обстойно и бавно.
13. И избра сухи, мускулести коне, пригодни за дълъг път, силни, пламенни, породисти и пъргави,
14. лишени от лоши знаци, здрави, широконоздри, кьдрогриви, родени в Синдха, като вятъра бързи.
15. Като ги видя раджата, порази се от раздражение: „Какво искаш да сториш? Нима се готвиш да ни измамиш?

16. Тези слаби бездиханни коне ли ще ни докарат? Как могат те да изминат такъв дълъг път?”

Вахука рече:

17. Те имат знак на челата и два на главите, а също по два отстрани; един на гръбнака и два на гърдите.

18. Тези коне ще стигнат до Видарбха, в това няма съмнение; ако не си съгласен, казвай навреме и посочи други, защото ги впрягам, о раджа!

Ритупарна рече:

19. Ти познаваш конете, опитен си; впрегни тези, които считааш за годни. Само по-скоро, Вахука!

Брихадашва рече:

20. Четири прекрасни, породисти коня, бързи и добронравни впрегна вещият Нал в колесницата.

21. Когато царят се качи бързо в нея, превъзходните коне паднаха на колене.

22. Но могъщият Нал, почитаеми раджа, успокои ги – пламенни и силни.

23. И подхващайки юздите, той поведе буйните коне; заедно с колесничаря Варшнея до себе си, те препуснаха бързо.

24. Вахука ги пришпорваше както трябва и те сякаш понесоха колесницата из въздуха, подплашвайки пътниците си.

25. Виждайки летящите коне, като вятъра бързи, блаженият владетел на Айодхйа се смая.

26. Слушайки грохота на колесницата, удивен от начина, по който бяха управлявани конете, Варшнея се зачуди на майсторството на Вахука и разсъди:

27. „Да не би Матали, колесничарят на господаря на боговете, да се е явил в образа на Вахука?”

28. Или той е Шалихотра, владеещият конете, свойствата и породите им, божествено прекрасен, приел човешки вид?

29. Или пък е господарят Нал, покорителят на вражи крепости. Да не би той да е дошъл тук, закрилникът на народа?” – той размисляше Варшнея:

30. „Та нали същите като Нал науки познава и Вахука. Виждам, равни са във всичко Вахука и Нал;

31. и по възраст дори; нима това не е Нал, добродетелният и мъдър владетел?

32. Случва се тук на земята великите люде да странстват тайно, изменили своя облик.

33. Но нека проверя мисълта си, понеже образът му е така различен. Неубедителни са доводите ми, тъй мисля.
34. Ето доказателствата: по възраст са равни, а по облик – различни; всички достойнства на Нал носи и Вахука.”
35. Така размишляваше дълго Варшнея, махараджа, и премерваше всичко в сърцето си колесничарят нишадхски.
36. А владетелят Ритупарна развеселен се любуваше как майсторски Вахука управлява конете;
37. виждайки огромното му старание, той от възторг бе обхванат.

Глава 20

Брихадашва рече:

1. Планини, реки, гори, езера преминаваше той бързо, летейки из въздуха като птица.
2. Тъй препускайки с колесницата, о разрушителю на градове, синът на Бхангасура забеляза, че е изпуснал наметалото си на земята;
3. Още щом падна плащът, великодшни владетелю, той побърза да каже на Нал: „Нека го вземем!
4. Удръж буйните коне, многомъдри, а Варшнея ще донесе наметалото”.
5. Но отвърна му Нал:”Твоят плащ остана далече назад. Вече изминахме цяла йоджана, няма как да го вземем!”
6. Докато говореше Нал, те минаваха в гората покрай едно дърво вибхитака, обсипано с плодове.
7. Виждайки ги, нетърпеливият цар на Вахука продума: „Виж, велики, моето умение да броя;
8. не може един човек всичко да знае, никой не притежава всезнание; познанието не е съсредоточено само у одного.
9. Аз знам колко листа и колко плода има на това дърво: ето тук са паднали сто и един плода, Вахука.
10. Знаем колко плодове и колко листа са останали: петдесет милиона листа има на тези два клона.
11. А на онези клонки, дето стоят отделно, има две хиляди и сто плода без пет.”

12. Тогава, спирайки колесницата, Вахука промълви на царя: „Думите ти ме съмняват, раджа, победителю на враговете,
13. искам да проверя верността им; ще отсека тази вибхитака и когато ги преброим, няма да има съмнение, господарю.
14. Пред очите ти ще я отсека, защото не знам което казваш дали вярно е, не ли.
15. Пред теб, господарю, ще преброя плодовете. Варшнея, задръж за малко юздите.”
16. Раджата рече на колесничаря: „Нямаме време за губене!” А Вахука с жар му отвърна:
17. „Ще се наложи да почакаш минутка; а бързаш ли, господарю, добър ти път, тръгвай, Варшнея ще те закара!”
18. Запридумва го Ритупарна, о радост на Куру: „На света няма колесничар като тебе, Вахука!
19. Искам с теб да пристигна в Видарбха. Умолявам те, не ни задържай!
20. Ще изпълня всяко твое желание, всичко, което поискаш, Вахука, само ме закарай преди залез в земята видарбхийска!”
21. Отвърна Вахука: „Казах. Само щом преброим вибхитаката ще продължим към Видарбха,”
22. И раджата неохотно му рече: „Брой тогава – промълви – клонките от едната страна, аз ще те направлявам, безупречни;
23. като ги изброиш ще узнаеш истината и ще утолиш желанието си.” Скачайки пъргаво от колесницата, Вахука отсече вибхитаката;
24. а след това като преброи, рече смяя: „Плодовете са толкова, колкото каза, царю!
25. Удивен съм; сега вече знам силата ти! Царю, искам да знам науката, даряваща такова умение!”
26. Тогава нетърпеливият да тръгне раджа му отвърна: „Аз съм вещ в играта на зарове, опитен съм в науката на броенето.”
27. Вахука продума: „Дай ми това познание, а вземи моето познание за конете, могъщи!”
28. Тогава от желание да познава конете и поради важността на делото, цар Ритупарна на Вахука отвърна: „Добре,
29. приеми висшето познание за зарове, както поиска, а ми предай своето знание за конете, Вахука!”

30. С тези думи цар Ритупарна предаде на Нал своето познание; в мига в който той го постигна, Кали напусна тялото му, бълвайки през устата си изгарящата отрова на Каркотака.
31. И излезе от Нал пламъкът на проклятието му, което го мъчеше дълго и заради което той не владееше себе си.
32. Спасен от отровата, Кали прие своя облик. В гнева си Нал поиска да го прокълне
33. но изплашеният Кали промълви треперещ, с длани допрени: „Царю, удръж гнева си, ще ти отвърна с добро!
34. Вече прокълнат съм гневно от майката на Индрасена, когато ти я остави.
Оттогава изгарян
35. аз в теб обитавам, страдайки тежко, непобедими владетелю. Отровата на господаря на нагите ме опалваше денем и нощем.
36. Смили се, чуй думите ми; пощадиш ли ме, людете, които неспирно те славят и с внимание четат историята ти
37. никога няма да бъдат постигнати от беда, причинена от мене. Треперя пред теб, умолявам за милост!”
38. Нал проумя и сдържа гнева си, а уплашеният Кали бързо се скри във вибхитаката.
39. В разговора с Нишадхеца той бе невидим за другите; и прекрати се страданието на земния владетел, о победителю на враговете.
40. След напускането на Кали и след като преброи плодовете, изпълнен със щастие, засиял,
41. Нал се качи в колесницата и побягнаха бързо конете. А вибхитаката бе осквернена от досега на Кали.
42. Летяха бързите коне все нататък и нататък като птици; а сърцето на Нал бе изпълнено с ликуване.
43. Препускаше право към Видарбха славният раджа и когато той се отдалечи, Кали потегли към дома си.
44. Така дойде края на страданието на владетеля Нал; но освободен от Кали, той все пак не възвърна своя образ, о раджа.

Брихадашва рече:

1. И съобщиха на владетеля Бхима, че могъщия Ритупарна пристига във Видарбха по залез.
2. И поканен от него царят влезе в град Кундина, огласяйки до хоризонта всички земни посоки с грохота на колесницата си.
3. Чувайки този грохот на конете на нишадхеца, развълнува се радостно сякаш го бе видяла
4. Дамаянти, заслушана в звука, наподобяващ глухия гръм на надвиснал дъждоносен облак.
5. И обзета от възторг: „Сякаш Нал управлява като преди конете”, помисли си Бхайми:
6. „Аз познавам тропота на конете му!” Пауните по терасите и живеещите в палатските обори коне и слонове слушаха шума на колесницата,
7. и радвайки му се като на облачен гръм, започнаха да надават викове..

Дамаянти рече:

8. „Как радва сърцето ми грохотът на тези колела, изпълнил земята! Това е Нал, великият владетел!
9. Ако не видя още днес луноподобния Нал, достойния воин, аз без съмнение ще умра!
10. Ако още днес не бъда трепереща в могъщите му обятия, ако ласките му не получа, със сигурност няма да остана жива!
11. Ако не дойде при мен Нишадхецът, с глас дълбок като гръмовен облак, още днес ще се хвърля в златистата огнена клада!
12. Ако силнен като лъв, страстен като слон не дойде при мен могъщият ми господар, аз несъмнено ще загина!
13. Не си спомням обидата, не си спомням никаква кривда, не помня даже случайна лоша дума.
14. Той търпелив е, благороден и щедър; всички царе той превъзхожда. Дори тайно не би съгрешил моят верен Нишадхец.
15. Разделена от него, денем и нощем припомняйки си доблестта му, без любимия сърцето ми от мъка се пръска!”
16. Нареджайки така като лишена от разум, Бхайми се изкачи на покривната тераса в желание да зърне добродетелния;

17. и видя наред двора пристигналите с колесницата: владетелят земен Ритупарна, а с него Варшнея и Вахука.
18. Варшнея и Вахука слязоха от прекрасната колесница и започнаха да разпрягат конете.
19. А повелителят на людете Ритупарна като слезе от колесницата, приближи се към махараджа Бхима, страшният по сила
20. и Бхима прие го с голяма почит. Но се побоя от нещастие като видя го да идва тъй забързан и без причина.
21. „Добре дошъл! Какво мога да сторя за теб?“ – приветства го раджата; не знаеше владетелят, че гостът идва заради щерка му, Бхарата.
22. А мъдрият цар Ритупарна, истинен и силен, като не видя никъде принцове и царе,
23. и никакви признаци на сгледа, нито сбрани брамини-певци, пресмятайки всичко в ума си, владетелят на Кошала
24. промълви: „Дойдох да ти поднеса почитанията си!“ А подсмиввайки се, разсъждаваше в себе си Бхима:
25. „По такава причина повече от сто йоджана е много да се преминат; не за това идва той.
26. Твърде нищожна е изречената причина; но по-късно ще изясня за какво става дума.“
27. И така той почете госта, а сетне му рече: „Иди почини си, ти си уморен...“ така му заговори.
28. Нагостен от радушния цар, радостен и доволен, Ритупарна се оттегли в посочените покои, съпроводен от придворните.
29. Когато той си отиде заедно с Варшнея, Вахука взе колесницата и я откара в сушината;
30. отвърза конете, за тях се погрижи както е редно и като им даде храна, в колесницата самичък приседна.
31. Затъгува Дамаянти, виждайки сина на Бхангасура, а с него Варшнея и странния наглед Вахука.
32. И размисли Видарбхийката: „Чий беше този звън колесничен? Сякаш бе Нал, но не виждам Нишадхеца.
33. Явно Варшнея се е научил на това изкуство; колесницата гърмеше днес тъй, сякаш идваше Нал.

34. Може пък и Ритупарна да е подобен на владетеля Нал и грохотът на колесницата му да е същият като на Нишадхеца?!”

Глава 22

Дамаянти рече:

1. Иди, Кешини, разбери какъв е този колесничар, който седи там в колесницата, уродът с къси ръце.
2. Като идеш при него, приветствай го, нежна, ласкаво и прилично. Разпитай го според обичая.
3. Имам подозрение, че това е Нал. Разумът ми е развълнуван, а сърцето ми ликува!
4. Повтори в разговора думите на Парнада и запомни отговора му, прекраснобедра.

Брихадашва рече:

5. И отиде усърдната вестonosница, заговори с Вахука; а прекрасната Дамаянти ги наблюдаваше от терасата.

Кешини рече:

6. Добре дошъл с мир, господарю! Отговори на думите на Дамаянти, могъщи:
7. Кога потеглихте на път? Защо дойдохте тук? Разкажи ми това както следва, защото желае да узнае Видарбхийката.

Вахука рече:

8. Благородният владетел на Кошала научи, че Дамаянти прави нова сгледа. „Ще бъде утре” – тъй рече Судева.
9. Като чу това, царят потегли с коне като вятъра бързи и пропътува стоте йоджани, а аз съм колесничарят му.

Кешини рече:

10. А кой е този третият с вас? Ти самият кой си? И как попаднал си на тази служба?

Вахука рече:

11. Славният му колесничар нарича се Варшнея; след бягството на Нал той отиде при сина на Бхангасура.
12. Аз съм познавач на коне и като втори колесничар, а също и като готвач служа при Ритупарна.

Кешини рече:

13. А знае ли Варшнея къде се е скрил Нал, господарю? Какво ти е разказвал той за това, Вахука?

Вахука рече:

14. Той е докарал тук децата на грешния Нал, а после си тръгнал свободен; не знае той къде е Нишадхеца.

15. И никой не знае, о славна, нищо за Нал; той странства по света тайно, изменил своя облик.

16. Единствено самият той знае за себе си, а може би и скъпата му; защото Нал пази в тайна своите отличителни знаци.

Кешини рече:

17. Браминът, който бе отишъл в Айодхя, отново и отново повтаряше следните думи, политнали от женски устни:

18. „Къде се скри, комарджийо, отрязал одеждата наполовина, върнатата си любима, мили, захвърлил заспала в леса?”

19. Тя те очаква там, дето ѝ беше посочил – с половин одежда покрита, изгоряла от мъка.

20. Към проливащата сълзи в непосилна тъга прояви милост, господарю, отвърни!”

21. Отвърни на тези любовни думи, многомъдри! Безупречната Видарбхийка желае да чуе словата ти!

22. Повтори даденият преди от теб отговор, желани; Видарбхийката иска отново да го чуе от теб!”

Брихадашва рече:

23. Нал слушаше Кешини, о радост на Куру, а сърцето му се свиваше, очите със сълзи се пълнеха.

24. Изгаряше владетелят земен, но потискаше болката си; и отново промълви със задавен в ридания глас:

25. „Вярвам, че благородните жени, божествени, добри, защитават се самички, попаднат ли в нещастие.

26. Дори съпругът им да ги напусне, те не му се гневят; на такива прекрасни жени ризница в живота е добродетелта им.

27. Нека тя не се сърди затова, че глупецът, погубвайки щастието си, я напусна!

28. Птици похитиха дрехата му, докато търсеше препитание; нека смуглата не се сърди на изгорелия си от мъка мъж,

29. без значение дали е постъпил с нея добре или лошо, гладен, загубил царство и щастие, удавен в беди.”
30. Нал скърбеше силно, повтаряйки тези думи; и без да може повече да сдържа сълзите си, той заплака, Бхарата.
31. И като се върна при Дамаянти, Кешини разказа й всичко – какво е казал и колко скърбно е бил развълнуван.

Глава 23

Брихадашва рече:

1. Измъчвайки се дълбоко докато я слушаше, Дамаянти расъди, че това е Нал и на Кешини рече:
2. „Отново иди, Кешини, при Вахука; Не го заговаряй, но стой близо, наблюдавай го, блага.
3. Започне ли нещо да прави, прекрасна, следи как изпълнява делата си.
4. За да му пречиш, не му давай огън, о Кешини; не му давай вода за готвене, дори да поиска.
5. Наблюдавай всичко, което се случва, а после разкажи ми ако наблюдаваш необичайни знаци във Вахука!”
6. По напътствие на Дамаянти тръгна Кешини и след като забеляза признаците у познавача на конете, отново се върна.
7. И разказа й всичко, което се бе случило за нечовешките знаци, наблюдавани у Вахука.

Кешини рече:

8. О Дамаянти, по рано не съм никога виждала, нито чувала стихииите тъй да слушат човека.
9. Той изобщо не се навежда, преминавайки през ниски проходи; при вида му сам входът се издига колкото е нужно.
10. Донесоха му разни продукти за Ритупарна; раджа Бхима изпрати месо на много животни;
11. да го умие му донесоха големи съдове – а те под погледа на Вахука с вода сами се напълниха.

12. Тогава, умивайки месото, колесничарят Вахука стрък трева взе, подържа я на слънце,
13. и изведнъж огънят сам разгоря се! Аз бях поразена от необичайното чудо и да се върна побързах.
14. О прекрасна, и други чудеса наблюдавах у него: докосва той огъня без пламъкът да го изгаря;
15. водата потича по негово желание и бързо изтича; и на други чудеса се нагледах:
16. вдигне ли паднало цвете и погали го нежно – под ласката на дланта му то оживява,
17. ухае по-силно, от преди е по-свежо. Виждайки тези чудни знаци, аз бързо дотичах.

Брихадашва рече:

18. Като чу за тези дела на добродетелния, Дамаянти реши, че Нал е пристигнал и се открива чрез знаци.
19. И разбрала че Нал, нейният мъж, е приел образа на Вахука, тя отново нежно през сълзи на Кешини рече:
20. „Иди и ми донеси месо, сготвено от Вахука без той да види, о прекрасна!”
21. И отивайки при Вахука, Кешини внимателно отмъкна къс горещо месо и незабавно го занесе на Дамаянти, потомъко на Куру.
22. А тя, привикнала към гозбите на Нишадхеца, убеди се че колесничарят е Нал и завика от скръб.
23. Без предел развълнувана, тя изпрати с Кешини двете деца с умити личица, о Бхарата.
24. Вахука позна Индрасена и брат ѝ и се затича към тях, притискайки ги на гърдите си.
25. Прегърнал богоподобните деца, високо ридаше Вахука, от бурна мъка обхванат.
26. И многократно потискайки вълнението си, Нишадхецът рече на Кешини като бързо остави децата:
27. „Тези дечица много приличат на моите две деца, о блажена; затова щом ги зърнах така внезапно заплаках.
28. Ще те заподозрат в грях людете, ако идваш тъй често. Ние сме гости в тази страна; върви си с мир, блага.”

Глава 24

Брихадашва рече:

1. Като видя голямото вълнение на Пуняшлока, Кашини бързо се върна и на Дамаянти всичко разказа.
2. Тогава Дамаянти отново я изпрати при майка си, изгоряла от желание да се види с Нал:
3. „Аз хубаво изпитах Вахука, подозирайки, че е Нал. Съмнявам се само в облика му, да се убедя искам лично.
4. Майко, или благоволи да ме пуснеш, или заповядай той да дойде – със знанието или без знанието на баща ми; истината искам да зная!”
5. След думите на Видарбхийката, царицата разкри на Бхима намеренията на дъщеря си и той даде позволенията си.
6. С разрешението на баща си и майка си, о славни Бхарата, Дамаянти повика Нал в своите покои.
7. Като видя Дамаянти внезапно, владетелят Нал, обхванат от най-тежка мъка, обля се в сълзи.
8. А Дамаянти виждайки Нал така развълнуван, от скръб зариде най-прекрасната сред жените.
9. В кълчищени дрехи, със сплетени коси, покрита с мръсотия и прах, Дамаянти на Вахука продума:
10. „Вахука, виждал ли си преди човек правдив и добродетелен, който да изостави жена си заспала сред дебрите горски –
11. невинната си, изтощена, любима съпруга? Кой друг може да стори това, освен славният Нал?
12. В какво не угодих на владетеля земен, че захвърли ме спяща в леса и си тръгна?
13. Някога отказвайки на боговете, аз избрах него открито; обичах го вярно, родих му деца; защо ме остави?
14. Кой, положил ръка върху жертвения огън, пред боговете в поклон закълнал се: „Ще бъда завинаги твой!” – после клетвата си забравя?”
15. Докато изричаше всичко това Дамаянти, от скръбните ѝ очи струяха сълзи на мъка.

16. Виждайки сълзите на черните ѝ очи, като лотос прекрасни, измъчени и отчаяни,
Нал продума:
17. „Не аз съм виновен, че загубих царството си и че те захвърлих, кротка моя –
всичко е дело на Кали.
18. Поразен от твоето проклятие, произнесено в часа на нарушената дхарма, докато
тъжна се скиташе из горите, ден и нощ скърбейки за мен,
19. той живееше в моето тяло и непрестанно го изгаряше проклятието ти като огън
жаравен.
20. Победен е той, прекрасна моя, от непреклонната ми воля; идва краят на нашата
мъка.
21. Когато той, грешникът, се махна, аз дойдох тук свободен - заради теб,
пълнобедра; друга цел нямам.
22. Но коя съпруга, захвърляйки законния си верен мъж, като тебе смирена, друг си
избира?
23. По заповед на царя навсякъде ходят глашатаи: „Нов съпруг Бхайми избира,
24. който да ѝ подхожда, според свободния избор на сърцето. Като научи това,
синът на Бхангасура побърза да дойде.”
25. Дамаянти изслуша упрека на Нал и с допрени треперещи длани, уплашено му
отвърна:
26. „Благоволи да не ме обвиняваш в порок; та аз пренебрегнах боговете за да
избера тебе, Нишадхецо!
27. Брамините ходиха навсякъде за да те доведат тука, пеейки десетте стиха,
съчинени от мене.
28. Тогава, раджа, мъдрият брамин Парнада, стигна в Кошала, обителта на
Ритупарна.
29. Повтаряйки моите шлоки, той получи твоя отговор, раджа; после аз се реших на
хитрост за да те привлека, Нишадхецо!
30. Освен теб няма друг на света, господарю, който да може за ден да премине с
коне сто йоджана.
31. Това е истината, докосвам нозете ти, господарю; дори в мисълта си не съм
извършила зло.
32. Нека бродещият по цял свят вятър Садагати, на съществата свидетел, ме лиши от
живот ако съм извършила грях!

33. Тигманшу – Лъчистото Слънце, ходи винаги по земята – нека то ме лиши от живот ако съм извършила грях!
34. Като свидетел Месецът във всички прониква; нека той ме лиши от живот ако съм извършила грях!
35. Тези три бога трите свята поддържат; нека потвърдят тази истина или се отрекът от мен!”
36. Призованият от нея вятър продума от небесата: „Нал, тя не е извършила грях, истината ти казвам!
37. Дамаянти пази добре съкровището на добродетелта, раджа; ние бяхме нейни закрилници и свидетели повече от три години.
38. Заради теб, несрванимия, е измислена тази хитрост; друг освен теб не може за ден да премине сто йоджана.
39. Бхайми те среща, а ти – нея, господарю на земята; не се колебай ни най-малко да се събереш с жена си.”
40. Докато мълвеше тъй вятъра, дъжд от цветя валеше от небесата, звучаха тимпани божествени и благ бриз появаше.
41. Виждайки това чудо, царственият Нал, о могъщи Бхарата, свали подозрението си от Дамаянти, победителю на враговете.
42. Тогава наметна си той божествената одежда, спомни си за царя на нагите и прие собствения си образ.
43. Като видя безупречната дъщерята на Бхима мъжа си в неговия облик, извика високо и прегърна Пуняшлока.
44. Царственият Нал, като преди сияен, прегърна Дамаянти, а също и децата си с радост голяма.
45. Прекрасната притисна лицето му на гърдите си и въздъхна голямооката, поразена от спомена за болката си.
46. Тигърът сред хората прегърна покритата с мръсотия и прах ясноусмихната жена и стоя дълго така, преизпълнен със скръб.
47. О царю, всичко, което се случи с Нал и Дамаянти, майката на Видарбхийката радостно на Бхима разказа;
48. отвърна тогаз махараджата: „Утре, след утринното къпане нека дойдат при мен Нал и Дамаянти; нека прекарат щастливо нощта.”

Брихадашва рече:

49. Съпрузите прекараха нощта в радост, разказвайки си един на друг за скиталчествата в леса, владетелю.
50. В дома на цар Бхима един на друг се наслаждаваха щастливо Нишадхецът и неговата Видарбхийка. И заживяха за да се даряват един-другиму с щастие.
51. След почти четиригодишна разлъка сбрал се с жена си, той утоли всичките си желаня, изпитвайки върховно блаженство;
52. а Дамаянти, възвърнала съпруга си, се преизпълни със сила, както земята, поела семената, изпълва се с влага.
53. Когато тя се срещна с мъжа си преминаха умората и треската ѝ; сияеше от страст Бхайми като луната нощем на изток.

Глава 25

Брихадашва рече:

1. След като прекараха заедно нощта Нал и Бхайми, обличайки красиви одежди се срещнаха с владетелят на земята в уреченото време.
2. Приближавайки се, Нал смирено приветства тъста си, а прекрасната Дамаянти след него почете баща си.
3. Като син, с голяма радост прие го цар Бхима; почете и ободри той Нал и върната на мъжа си Дамаянти.
4. Царственият Нал прие с поклон почитанията и както подобава почете тъста си.
5. В града се разнесе звън на камбани, породен от ликуване; хората на радостни тълпи идваха да видят Нал.
6. Украсена бе столицата със знамена и венци; главните улици бяха напръснаки с вода и обсипани с благоуханни цветя.
7. От вратите людете хвърляха цветя; всички храмове и олтари бяха с цветя украсени.
8. Щом Ритупарна научи, че Вахука бе Нал и се е събрал с Дамаянти, зарадва се много.
9. Срещайки се с царствения Нишадхец, започна да му се извинява, а той сам също се извиняваше, измисляйки мъдро причини.
10. Със смаян лик почитаемият защитник на народа говореше на Нишадхеца:
„Какво щастие, че отново се срещна с жена си!

11. Да не съм те обидил, Нишадхецо, докато неразпознат ти живя в дома ми, владетелю земен?
12. Ако съзнателно или несъзнателно някак съм постъпил нередно, благоволи да не ми се сърдиш!”

Нал рече:

13. Не си ми нанесъл ни най-малка обида, раджа. А дори и да беше, без гняв бих ти простил.
14. Ти и по-рано ми бе близък приятел, повелителю на хората; а отсега насетне ще преумножиш радостта ми.
15. При тебе живях щастлив в пълно доволство; по-добре не бих бил и в собствения си дом, раджа.
16. Твоето знание за конете е още у мен; нека ти го предам ако искаш, царю.
17. След като каза това, Нишадхецът предаде познанието си на Ритупарна, а той го прие с радост и с необходимите обреди.
18. Получил познанието за конете, синът на Бхангасура, о раджа, завърна се в града си с другия колесничар.
19. И след заминаването на Ритупарна, цар Нал, владетелят на народа, не остана задълго в град Кундина.

Глава 26

Брихадашва рече:

1. След като прекара там месец, сбогувайки се с Бхима, о сине на Кунти, Нишадхецът напусна града с неколцина слуги и потегли към земята нишадхска.
2. На великолепна колесница, с шестнайсет слона, с шестотин воители и петдесет коня;
3. бързайки, сякаш люлееше земята, препускаше мъдрият, от силен гняв изгарян.
4. И изправи се синът на Вирасена пред Пушкара със следните думи: „Да играем отново, спечелих много богатства.
5. Залагам Дамаянти и всичко, що имам! А ти заложи царството, Пушкара!
6. Нека играта започне отначало; решението ми е твърдо! Ще зложим дори и живота си!

7. Победителят ще получи съкровищата и царството. Редно е да играем отново – такъв е висшият закон.
8. Не искаш ли да играеш, нека разрешим спора в битка; нека тя донесе смърт на един от двама ни!
9. Наследеното царство трябва да се възвърне непременно, с каквито и да било средства – така повеляват предците.
10. Нека единият от нас да осъществи намерението си, Пушкара: избирай или заровете или стрелите!”
11. Пушкара изслуша с усмивка думите на Нишадхеца. Считайки за сигурна победата си, той отвърна:
12. „Добре е, че си спечелил богатства за да ги проиграеш, Нишадхецо! И добре, че за Дамаянти настъпва край на скръбта!
13. Жив да си, могъщи царю, затова че сега играта ще ми донесе и жена ти Бхайми наред с богатството!
14. Едно е сигурно: в спечелени от мен одежди ще се изправи тя пред мен, като небесна апсара пред Шакра! Спомняйки си я постоянно, аз те очаквах, Нишадхецо.
15. Не намирах радост в играта с другари. А като добия сега безупречната и прекрасна Дамаянти
16. ще остана доволен; тя е постоянно в сърцето ми.” За тези думи – неразумни, самохвални и напразни –
17. Нал искаше начаса да му вземе главата; но с почервенели очи, гневно усмихнат царят промълви:
18. „Спри да бърбиш, а играй; след играта ще млъкнеш!” И тогава започна играта между Нал и Пушкара.
19. И още веднага, с пълния зар, Нал победи; спечели целия залог, възвърна си всички богатства.
20. След като победи Пушкара, раджата му рече с насмешка: „Победен е врагът! Аз владеем напълно царството.
21. А Видарбхийката и да погледнеш не ще смееш, лишен от царство; безумцо, ти ще ѝ служиш заедно с робите!
22. Впрочем не е твоя вината, че преди ме победи; Кали бе устроил всичко, а ти, глупецо, не знаеше.

23. Няма да обърна към теб пробуденият от другото гняв; живея както искаш,
подарявам ти живота!
24. Давам ти също цялата част от твоето наследство; благоразположен съм към теб,
не се съмнявай, боецо!
25. Нека не бъде разрушено приятелството ни! Та нали си ми брат, Пушкара! Живей
сто години щастливо!
26. Така наистина могъщият Нал утеши брат си, прегърна го многократно и му
разреша да остане в града си..
27. Тогава, утешен от Нишадхеца, отвърна Пушкара с поклон и длани допрени, о
раджа:
28. „Вечна слава на теб! Хиляди години живея щастливо! Ти ми подари града и
живота, господарю!”
29. Като почетен гост той прекара месец при раджата и после радостно потегли със
свитата си към своя град,
30. с многобройните си роднини, с голяма войска, сияен като слънце с красотата си,
о могъщи владетелю.
31. А раджата, след като раздели се с Пушкара, влезе в богатия си, цветущ, щастлив
и украсен град;
32. и утеши гражданите владетелят нишадхски.
33. Жителите на града и селата бяха потресени от възторг и с допрени длани
говореха начело със старейшините-съветници:
34. „Днес ние сме щастливи – в града и в селата – о раджа! Дойдохме отново да те
почетем като мощен и светъл бог!”
35. След като ги успокои, след като надари Пушкара и след като завършиха
празненствата, раджата с радост и с огромна войска доведе при себе си
Дамаянти.
36. А баща ѝ, великодушния Бхима, победителят на враговете, изпрати я с почести.
37. Когато пристигна заедно с децата си Видарбхийката, Нал изпита блаженства
равни на господаря на боговете всред градините на Нандана..
38. И спечелвайки си слава сред раджите в Джамбудвипа, владетелят преславен,
възвърнал царството си, отново извършваше щедри жерви според обряда и
въздаваше дарове на брамините.

Тъй в книга „Горска” от святата МАХАБХАРАТА свършва сказанието за Нал

Историята за Нага Каркотака, за Дамаянти, за Нал и за царят-светец Ритупарна унищожшава всяко зло. Тези, които многократно четат и рецитират благородната история на Нал и които слушат тези четения, никога няма да бъдат постигнати от злополучие или беда. Всички цели на онези, които са чули тази древна и превъзходна история ще бъдат увенчани с успех и те без съмнение ще добият слава, а едновременно с това синове, внуци и добитък, уважавана позиция сред хората, здраве и радост; и никога не ще изпитат страх.